॥अथ गणेशसहस्रनाम॥
भाष्यप्रारंभः

श्रीगणेशायनमः॥श्रीसरस्वत्यैनमः॥श्रीगुरुभ्योनमः॥ॐगणेशोवःपायात्प्रणमतगणे
शंजगदिदंगणेशानत्रातंनमइदंगणेशायमहते॥गणेशान्नास्त्यन्यत्त्रिजगतिगणेशस्य
महिमागणेशमच्चित्तंनिवसतुगणेशात्मभवभो॥१॥गुरुरेवगतिर्गुरुमेवभजेगुरुणेवसहा
स्मिनमोगुरवे॥नगुरोरधिकंत्रिशुरास्मिगुरोर्मतिरस्तुगुरोममपाहिगुरो॥२॥प्राचांकु
स्थितिरत्रनेकभवस्वभावामज्ञातगाणपततंत्रपुराणभावं॥व्याख्यामुदस्यसुविभाव्यग
णेशानामान्यर्थापयामितदुपासकतोषहेतोः॥३॥नन्वर्थानाम्न्यनंताःफणिपतिधिषणा
त्राक्यरुत्नप्रकाशमंदस्तत्रप्रवृत्तोप्युपहसितपदंस्याज्जनस्यैतिचेन्न॥यत्ताक्ष्य
द्योमणिभ्यामपिहुरधिगमंरुत्नशोडुप्रकाशंतत्खद्योतःपतन्वंकिमपिविन्नादय
त्येवनेहास्त्यवद्यं॥४॥नाम्नामर्थश्चिदाकाशस्तंद्योतयितुमुद्यतः॥ग्रंथःस्वद्योतना राम
मास्तुब्रह्मस्वंमगनंचरंवं॥५॥केणनदुष्करंनाम्नांसाकल्येनार्थवर्णनं॥अतःसं १

क्षिप्यवक्तव्येश्लोकेरेवसवर्ण्यते॥६॥इहखलुसर्ववेदांतसंवेद्यमखंडसच्चिदानंदं
निरस्तत्रिविधभेदमवाङ्मनसगोचरंस्वप्रकाशंमुक्तोपसृप्यंपरंब्रह्म॥तंनिर्विकल्पे
नतद्विषयकसविलासाज्ञाननिवृत्त्याकंठगतचामीकरन्यायेनतदात्मकतावासि
रूपोमोक्षइत्यविवादं॥सचनिर्विकल्पःशुद्धचित्तानामेवनमलिनान्यायानांचित्तशु
द्धेतुश्रोतस्मार्तकर्मणितत्तद्वर्णाश्रमोचितानिवेदकर्मकांडसमधिगम्यानिबहिरं
गोपायाःतस्यैवब्रह्मणःसगुणनिर्गुणभेदेनद्विविधस्योपासनानिवेदरहस्यतरोपनिष
त्कांडसमधिगम्यान्यंतरंगोपायाः बहिरंगानुष्ठानशीलानामेवत्वंतरंगानुष्ठानेधिका
रःसगुणंतुरूपमुपासकानुग्रहार्थंकल्पितमेवत्सुपासकरुचिवैचित्र्येणनानाविधं॥तेषा
दित्यमंबिकांविघ्नेशंगणनाथंमहेश्वरमितिस्मृत्युक्तरूपाणितत्तदंतरमूर्तिपि दाश्च
तत्तज्ज्ञानांतरयातसंस्कारानुगुण्येनोपास्यानीतिसर्वेपीश्वराएव॥अतएवपुराणान्य

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

पितत्तदुपासकनुजिघृक्षयाप्रवृत्तानितस्यतस्येवसर्वोत्तमत्वमन्येषांततोपकर्षेचनहिनिंदा
न्यायेनभतिपादयंतिकल्पभेदेनैकस्मादन्येषामुत्पत्तिश्चसंभवतीत्यादिकमाकरेषुस्प
ष्टं॥ तत्रगणपतिविषयेहेरंबोपनिषत्गणेशोपनिषदाद्याःश्रुतयएदंपर्यंतगणपतत
त्राणिगणेशोपपुराणंपुराणांतरेषुपितत्रतत्रसर्वोत्तमत्वनिरूपणभागाश्चेतितत्रतत्रा
प्रमाणानितत्तद्ग्रंथेस्पष्टानि॥ एतेननिघंटुग्रंथेऽग्न्यादिदेवपर्यंतदेवतानांमध्येगण
पतेरनिदेशादसत्वमात्रांक्यमरुतोगणाधिपतयइत्यभ्यातानमंत्रकथनात्सत्वस
मर्थनंप्राचासपास्तं॥ कर्मकांडीयदेवतामध्यगणनाभावस्याप्रयोजकत्वात्॥ तत्रैक
पंचाशदधिकत्रातदेवतानामेवगणनेनततोधिकानांपरःशतदेवतानांवेदपुराणे
षुचप्रसिद्धानामसिद्धापत्तेः वायुपदस्यसूत्रात्मनिकचित्प्रयुक्तत्वेनतत्पर्यायम रामरूच्छब्दस्यबहुवचनांतस्यापिपरमेश्वरपरत्वसमर्थनप्रयासस्यक्लिष्टतरत्वा २

त्॥ उपनिषदांप्रमाणमूर्धन्यानांसत्वेप्यवमप्रमाणगवेषणस्यकरभमनुसरामःकामधेनोस्ति
तायामितन्यायेननिरसनीयत्वात्॥ पुराणेष्वर्थवादत्वंयेवदंतिनराधमाइत्यादिदुष्टनिंदादि
वचनेनार्थवादशून्यपुराणानामर्थवादजातिलेकर्मकांडमपेक्ष्यतत्वनिर्णयेप्रबलत्वात्॥ श्रु
तिस्मृतीहिनेत्रेदुपुराणंहृदयंमतं॥ श्रुतिस्मृतिभ्यांहीनांधःकृणःस्यादेकयाविनापुराण
हीनाहृच्छून्यात्काणांधावपितौवरौइत्यादिवचनेदेवतातत्वनिर्णयेकर्मकांडमपेक्ष्यपुराणा
नामेवाधिक्यस्यभक्तिमीमांसातंत्रेसमर्थितत्वात्॥ शिवविष्णुदेवीविषयकाणामिवगण
पतिविषयाणामुपनिषदामपिजागरूकत्वाच्च॥ कर्मकांडेअभ्यातानमंत्रकदर्थनमपेक्ष्य
स्पष्टतरस्यगणानांत्वेतिमंत्रस्यवेदत्रयेपिपठ्यमानस्यन्यायेनैकर्तुंयुक्तत्वाच्चेतिदिक्॥
तदुपासनंचैकाक्षरषडक्षराष्टाविंशत्यक्षरादिबहुविधगणपतिमंत्रजपारूपंबहुविधं
॥ तदंगत्वेनकृत्स्नार्थः स्वतंत्रतयापुरुषार्थश्चसहस्रनामस्तवपाठोपि॥ सहस्रनामस्त

वस्यापिपुराणतंत्रभेदेनबहुविधस्यमध्येयमेवबहुभिरुपासकैः परिगृहीतइत्ययमेवव्या
क्रियते॥अयंचस्तवः पद्मपुराणीयइतिप्राचोव्याचक्षते॥गणेशपुराणंतुबहुभिरव
लोक्यते॥गणेशपुराणंतावदुपासनाखंडे॥अष्टादशपुराणानिविस्तराच्छ्रावितानिनः
॥अन्येषामपिशुश्रूषावर्त्ततेवह्निसंभवेतिसूतंप्रत्यृषीणांप्रश्नेसूतवाक्यं॥अन्यान्यु
पपुराणानिवर्त्ततेषादशेवतु॥गणेशंनारदीयंनारसिंहादिकान्यपि॥इत्युक्त्वापुनर्ग
णेशपुराणमूलप्रश्नस्योत्तरं॥ब्रह्मणाकथितंपूर्वंव्यासायामिततेजसे॥भृगवेकथि
तंतेनसोमकांतायनेनचेत्यादिनापुराणमवतार्यकतिचिदध्यायानिनिर्वर्ण्यषट्त्रि
शमध्यायमारभ्यगजासुरवधोपाख्यानंप्रवर्त्तितं॥तदीयश्रुतात्त्रिपुरासुरस्योत्पत्तिस्तस्य
तपस्तस्मैवरदानं॥तस्यत्रैलोक्यजयःशिवेनसहयुद्धेशिवपराजयः॥नारदंप्रतिशि
वस्तंप्रश्नश्चसेतावदुक्त्वांतेनारदवाक्यंसुद्धायगंतुकामेननार्चितोगणपस्त्वया॥

राम
२

अतःपुराभयंप्राप्तोस्यग्निनेत्रेपिनाकधृगित्यादितः सोतप्यततपोत्युग्रंदशवर्षाणित्रांक्र
रः ततस्तस्यमुखांभोजान्निर्गतोभूत्सुमान्परः॥पंचवक्त्रोदशभुजोभालचंद्रस्त्रिलोचनः
॥मुंडमालःसर्पहारोमुकुटानंदभूषणः॥अग्न्यर्कसोमनेत्रोग्निमाभिस्तिरस्कुर्वन्दशासुध
इत्यादिनागणेशाविर्भावतत्प्रसादवरदानादिकमुक्त्वा॥ततःस्वनाम्नामवदत्सहस्रंत
स्मैगणेशाःप्रणतायदिव्यंशिवस्यभक्त्यापरितुष्टचित्तोजयप्रदंकामकरंजनानांमित्या
दिवातपःसमाप्तिःपंचचत्वारिंशेवर्णिता॥ततउत्तरेध्यायेब्रह्माणंप्रतिव्यासकृतः प्रश्नः
॥व्यासउवाच॥कथंनाम्नांसहस्रंसंगणेशउपदिष्टवान्॥शिवायैतन्ममाचक्ष्वलोका
नुग्रहतत्परेति॥ततोब्रह्मोवाच॥देवएवंपुरारातिइत्यादिश्लोकचतुष्टयेनपूर्वोक्त
विस्तृतकथायाःसंक्षेपेणानुवादःतदिदंस्तोत्रंगणेशपुराणषट्चत्वारिंशत्तमाध्या
यरूपं॥अत्रपूर्वपीठिकाभागःपंचश्लोकात्मकः॥अंत्यःफलश्रुतिभागःसार्धत्रि

चत्वारिंशत्श्लोकात्मकः संहत्यपंचदशेनतरेदशतेश्लोकानामुक्त्वासप्तचत्वारिंशोध्यायेषु
नर्युद्धत्रिपुरसंहारादिकंचोक्त्वात्रिपुराख्यानमुपसंहृतमितिस्थितिः॥पद्मपुराणीयेतुपाठे
पूर्वपीठिकायांप्रथमश्लोकोनास्ति॥द्वितीयश्लोकेदेवःपूर्वमितिपाठः॥फलश्रुतेर्योनामभि
र्हुंनंदेतेरित्याद्याश्चत्वारःश्लोकानसंतीतिदशेनतरेवशतद्वयीतित्रोषः॥अस्यस्तोत्रमंत्रस्य
महागणपतिरेवमंत्रद्रष्टत्वाद्दृषिःप्रतिपद्यत्वाद्देवताच॥अनुष्टुप्छंदः गंबीजंहुंशक्तिः
स्वाहाकीलकं॥चतुर्विधपुरुषार्थसिध्यर्थेजपादौविनियोगः॥गांगीमितिषडदीर्घैःषडं
गानिपंचवक्त्रोदशभुजइत्यादिपूर्वोक्तंध्यानंइतिद्रष्टव्यं॥ ॥अथश्लोकव्याख्यो॥ ॥

अथश्लोकव्याख्या॥व्यासप्रश्नःस्पष्टार्थः॥१॥एवंव्यासेनस्पष्टमर्थं॥दीनजनानुज्जिघृक्षयो
पदिदिक्षुर्भगवान्ब्रह्मासहस्रनाममंत्रोयंजपितव्यःशुभाशयइतिमंत्रजपंविधास्यतस्मरु
रूसंप्रदायशुद्धिमंतरेणलब्धस्यफलानावहत्वाद्गुरूपरंपराज्ञानावश्यकत्वंध्वनयितुमारभ्या
व्यासउवाच॥कथंनामांसहस्रंस्वंगणेशउपदिष्टवान्॥शिवायेतन्ममाचक्ष्वलोकानुग्रहतत्प
रः॥१॥ब्रह्मोवाच॥देवएवंपुरारातिःपुरत्रयजयोद्यमे॥अनर्चनाद्गणेशस्यजातोविघ्ना
कुलःकिल॥२॥मनसासविनिर्धार्यैततस्तद्विघ्नकारणं॥महागणपतिंभक्त्यासमभ्यर्च्यय
थाविधि॥३॥विघ्नप्रशमनोपायमपृच्छदपराजितः॥संतुष्टःप्रजयाशंभोर्महागणपतिःस्वयं॥४॥॥
थिकांपूर्वंविस्तृत्यवर्णितामपिपुनःसंक्षिप्यानुवदति॥देवतादिनो॥एवंपूर्वाध्यायेउक्तयारीत्या उक्तंच
गुरुक्रममविज्ञायोपास्तेयस्त्वदेवतां॥सोपास्तिर्निष्फलोज्ञेयाघस्मेन्यर्पितहव्यवत्॥तस्माद्य
त्नेनविज्ञेयाम्लाद्गुरूपरंपरेति॥सायथा॥सर्वेषांगणपतिमंत्राणामादियुरुर्गणेशएव॥ततो
गणक्रीउस्ततोविकटइत्यादिक्रमेणकुलाख्यागुरवोनव॥ततःसुरानंददयोविघ्नाख्यगुरवो

पिनव॥ ततः संतानगुरवो विनायकादयोविंशतिः॥ एतेषु प्रत्येकं दिव्यौघाः सिद्धौघा मानवौघाश्चेति त्रिधाविभागो गुरुमुखादवसेयः॥ तत्पश्चात्कपिलादिव्यासपर्यंता एकविंशतिः॥ ततोगणकादिशंकराचार्यांताद्विचत्वारिंशत्॥ संभूयैकोत्तरंशतं गुरवोविद्यारण्यश्रीपादैर्विद्यार्णवेप्रतिपादिताः॥ तेषांविशिष्यनामानितत्रैवद्रष्टव्यानि॥ प्रायेणास्मिंस्तोत्रेप्राथमिकनामशतद्वयमध्येतानिसर्वाणिव्यक्तीभवंतीतिरहस्यं॥ शंकरभगवत्पादेभ्योर्वाचीनातुस्वनाथपर्यंतागुरुपरंपरास्वस्वदेशिकमुखादेवावगंतव्या॥ गुरूपसदनक्रममाह॥ महागणपतिमिति॥ गुरोः प्रसादमाह॥ संतुष्टइति॥४॥ ॥ उपदेशक्रममाह॥ ॥ ॥ ॥ ॥

राम
५

सर्वविघ्नेति॥ अखिलानिष्टबाधकेष्वपायेष्वस्यमुख्यत्वकथनायैकेति॥ चतुर्वर्गसाधनत्वकथनायसर्वकामेति॥ ईदृग्गुरूपरंपरामूलभूतोगणेश्वरशिष्यभक्तिमाहात्म्यात्स्वगुरवेनेवस्वकीयंमहामंत्रमेनमुपदिक्षदित्याहस्वकमिदमब्रवीदिति॥ ततश्चान्येरप्ययंमंत्रःप्राक्तनगुरूपरंपराचरमेष्वन्यतमंगुरुंभक्त्यासंतोष्यतन्मुखादेवलब्ध्वाजपनीयामपुस्तकमात्रेणगृहीत्वाज

सर्वविघ्नैकहरणंसर्वकामफलप्रदं॥ ततस्तस्मैस्वकंनाम्नांसहस्रमिदमब्रवीत्॥५॥

ॐगणेश्वरोगणक्रीडोगणनाथोगणाधिपः॥ एकदंष्ट्रोवक्रतुंडोगजवक्त्रोमहोदरः॥६॥

पितव्यइतितात्पर्यार्थः॥५॥ अथोपदेशविषयस्यालौकिकत्वाद्दृढादिवत्स्वयमवतत्स्वरूपंविध्यपेक्षितत्वात्प्रदर्शयति॥ गणेश्वरइत्यादिनानंतानंतसौख्यदइत्यंतेन॥ ॐवियदादिप्रपंचस्यसमूहोगणउच्यते॥ तदात्मकस्तदीशश्चेतनदेवोगणेश्वरः॥१॥ साक्षाच्छिष्योगणेशस्यगणक्रीडाभिधोगुरुः॥ तच्छिष्यविकटस्तस्यशिष्योविघ्ननायकः॥२॥ इत्यादयोष्टभेदनगणेशाएवदेशिकाः॥ मंत्रारंभेगुरुंस्मृत्वावश्यकत्वेनकीर्तिताः॥३॥ वियदादिगणस्यांतःप्रविश्यक्रीडनेनवा॥ गणक्रीडइतिप्रोक्तस्तत्सृष्ट्यादितःश्रुतेः॥४॥ गणनंगु

णसंख्यानमथशब्दानुमंगलं॥ इतेतयोर्बकुत्रीहौगणनाथइतिस्मृतः॥५॥आदित्यविश्व
वस्वाद्यारुद्रांतागणदेवताः॥तदाधिपत्यन्नालित्वान्मदेवागणाधिपः॥६॥एकामुख्याकेवला
वादंष्ट्रायस्यगणेशितुः॥भूम्युद्धारेजगन्नाथैकदंष्ट्रःसकीर्त्यते॥७॥शुंडादंडस्यवक्रत्वा
द्वक्रतुंडइतीर्यते॥श्रियंतनोतिरम्याणांविकारोपीतिलाकेवाक्॥८॥जगस्यैवमुखंयस्यगजव
क्त्रःसउच्यते॥अनंतकोटिब्रह्मांडपूर्णकुक्षिर्महोदरः॥९॥ ॥ब्रह्मांडालंबनंयस्यकुक्षिर्ल
लंबोदराधस्त्रवर्णोविकटोविघ्ननायकः॥सुमुखोदुर्मुखोबडुर्विघ्नराजोगजाननः॥७॥
बोदरस्तुसः॥वायोर्बलंधरस्त्रवर्णतद्रूपत्वादसावपि॥१०॥कटवर्षावरणयोरितिधातोरनाहतः॥
विभुत्वाद्विकटः प्राक्तः सर्वस्यविगतःकटः॥११॥विघ्नान्नयत्यभक्तो द्यान्विघ्नानामधिपोथवा॥
यद्वाविहंतिनयतिप्राणिनोविघ्ननायकः॥१२॥आरंभःशोभनोयेनयस्यत्रोन्मननमाननं॥सएव
सुमुखस्तस्मैसुखायनमानमः॥दुःस्पर्शोवासुदुर्दर्शोमग्नेःसूर्यस्यवमुखं॥तद्रूपत्वादस्य राम
क्रुत्थात्वाद्वैषदुर्मुखः॥१४॥नित्यंबडुःस्वरूपत्वादविघ्नहंतिनानरान्॥यद्वाजिना ६

वतारत्वाद्बडुइत्यभिधीयते॥१५॥विघ्नैर्विराजतेतेषांयजविघ्नस्तुविघ्नकृः॥भक्ताधीनश्च
राजाचविघ्नराजस्ततोमतः॥१६॥अनग्राणनइत्यस्माद्धातोर्णिचितोल्युटि॥गजाना
नमतीत्यर्थेसाधुरेषगजाननः॥१७॥ ॥यत्तुप्राच्यागजवक्त्रेगजाननपदयोरवयवार्थाभे
देपौनरुक्त्यासहस्रनामस्तुतिबाधएव॥नह्येकमेवनामसहस्रवारमावर्तितंसकृतयेपर्याप्तं
भवतिकिंतुस्मृतिमात्रोपयोग्येवभवति॥ततश्चनाम्नांसहस्रेणसकृतिर्नकृताभवति॥अत
सर्वाणिनामानिप्रत्येकंपरस्परभिन्नार्थप्रकाशकान्येवेत्युक्तं॥तत्रतिस्तोमात्रेनामशब्दस्य
प्रातिपदिकवाचकत्वेनार्थैक्येपिशब्देभेदमात्रेणनामसहस्रकरणकसकृतिबाधाभावात्॥
एतेनैकस्यैवनाम्नआवृत्तौतदापत्तिर्निरस्ता॥किंबहुनार्थभेदाच्छब्दभेदंगौणमप्यंगीकृत्या
चार्यैरगस्त्यादिभिर्विष्णुसहस्रनामस्तुतिर्निर्वाहकरणाच्छब्दभेदनामभेदात्केनापिस्तुतिकर्त्रायेनापि
तद्बाधः॥अतोनिगमनिरुक्त्यादिप्रसिध्यनुरोधादकृष्टाद्योयथालाभंवर्ण्यतांनामनपुन
रुक्त्यभेदएवापेक्षितइतिनर्बंधोयुक्तः॥एवंप्रौढिमनस्त्ववगम्यः खांतांतःस्थइतिनाम्नोरेका
र्थत्वेनव्याचक्षाणस्यकथनंलज्जाकथंवाकरीटीकुंडलीहारीवनमालीतिनाम्नांत्वदीय

पाढरीत्यापुनरुक्तानामार्जुनशोषमनोहरबलरामपरत्वेनसंप्रवदर्थांतरणामप्येकविधार्थकत्वेन
भावकंवर्णनंयुज्यतां॥यदपिलंबोदरपदंविराडात्मपरंविघ्नपदंवायुपरंगजाननपदंसूर्यपरं इ
त्यादिरीत्यासांप्रतिकलक्षणानेयार्थलक्षणादिभिर्जयन्यद्यतिभिर्लौकिकश्लोकइवमंत्रोपिसा
हसेनव्याख्यातंतन्मुख्यसंभवतीत्यादिबहुतरन्यायविरुद्धं क्लिष्टतरंकुसृष्टिरूपंचेतिनता
दृग्नार्थज्ञानमदृष्टं जनयितुमलमितिप्रामाणिकैरुपेक्ष्यमितिदिक्॥१७॥ ॥इष्टानांभय
कारित्वाद्भीमइत्युच्यतेबुधैः॥इष्टत्वाभात्मकंवयसुसप्रमोदइतिस्मृतः॥१८॥ततःप्राक्
सुखमामोदइष्टार्थप्राप्तिनिश्चयात्॥इष्टार्थभोगजनितंसुखमानंदउच्यते॥१९॥ससुरो
छःसुरस्तोवासुरानंदस्तदात्मना॥अतएवान्यविषयभोषादात्मैकभानतः॥२०॥मद
नावरणोक्तात्यामदोत्कटइतिस्मृतः॥हेरंबःकेरविःशब्दोवर्तंत्रप्रवर्तनात्॥२१॥उ
द्दामत्वोर्यवत्वाद्वाहेरंबइतिकथ्यते॥शंसुखंतद्वरंश्रेष्ठंयस्मिन्नास्तिसशंबरः॥२२॥
शंबंवाकुलिशंवातियद्वासलिलविग्रहः॥शंसुखंकरशंभवत्यस्माच्छिवाभेदेनचोदितः॥ राम
॥२३॥यत्रकापिकृतंभक्तैराकूतानस्तवनादिकं॥नातिदूरइवाकर्ण्यलंबकर्णइतिस्मृ ७

तः॥२४॥महान्बलासुरोयेनबलित्वाद्वामहाबलः॥नंदिःसस्मृद्धिवाचीतिनद्धेतोर्मुटि
नंदनः॥२५॥अलंपटःसमृद्धत्वादलंकारःपटोस्यवा॥अभीरुर्भयशून्यत्वादंगनारहितो
थवा॥२६॥मेघनादःप्रसिद्धार्थोमेघान्नादयतीतिवा॥एकैकंयत्नतःशत्रुंजयतिप्राक्तनोज
नः॥२७॥अनायासादयंव्यूहान्जयतीतिगणंजयः॥विःपक्षिरूपोजीवोद्यस्तन्नेतृत्वा

भीमःप्रमोदआमोदःसुरानंदोमदोत्कटः॥हेरंबःशंबरःशंभुर्लंबकर्णोमहाबलः८
नंदनोलंपटोभीरुर्मेघनादोगणंजयः॥विनायकोविरूपाक्षोधीरशूरोवरप्रदः९

दिनायकः॥२८॥विरूपाक्षादिसद्दृग्नैर्नेत्रैरग्निरवींदुभिः॥धीरशूरोधैर्यसौर्यसामाना
धिक्यण्यतः॥२९॥वरान्त्सपादसेविभ्योददातीतिवरप्रदः॥ ॥गणगुल्मादयः सेना
भेदास्तेषुयउत्तमः॥३०॥स्थूलास्नानपिपातीतिमहागणपतिर्मतः॥बुद्धिप्रियःसंज्ञाय
ोबुद्धिःस्यान्निश्चयात्मिका॥३१॥क्षिप्रप्रसादनःक्षिप्रंभक्तैर्ध्यातःप्रसीदति॥रुद्र
प्रियइतिप्राक्तोरुद्रैकादशिनीप्रियः॥३२॥गणाध्यक्षस्तुषट्त्रिंशत्तत्वसंदोहपाल

कः॥ उमापुत्रस्कुंडोकात्कार्त्तवीर्त्याअपितारकः॥३३॥ महोदरोयसावल्वलेनेवेद्येनेवतृप्य
ति॥ उज्ञाननंद्यनंदुःखहरणाद्वाघनाज्ञानः॥३४॥ ॥ सनत्कुमाररूपेणविद्यामुपदिशन्गु
रुः॥ स्कंदपूर्वभवत्वाद्वाकुमारगुरुरीरितः॥३५॥ ईशानपुत्रइत्युक्तः क्षितिकंगात्समुद्भव

महागणपतिर्बुद्धिप्रियः शिघ्रप्रसादनः॥ रुद्रप्रियोगणाध्यक्षउ
मापुत्रोघनाज्ञानः॥१०॥ कुमारगुरुरीशानपुत्रोमूषकवाहनः॥
सिद्धिप्रियःसिद्धिपतिःसिद्धिःसिद्धिविनायकः॥११॥ ॥

तः॥ उंडुरुंवाहनीकृत्यख्यातोमूषकवाहनः॥३६॥ सिद्धिप्रियःप्रियाअस्यस्यणिमा
द्यष्टसिद्धयः॥ अणिमाद्यष्टसिद्धीनांपातासिद्धिपतिस्ततः॥३७॥ गौरसाकादिम
हासिद्धरूपत्वासिद्धउच्यते॥ भक्तेःसिद्धीर्विनेषणनयन्सिद्धिविनायकः३८ राम

भाषप्रधाननिर्देशाद्विघ्नंपश्यतोहरन्॥ विघ्नोर्विरहितत्वाद्वाप्यविघ्नइतिकथ्यते॥३९॥ शेरूयमा
णस्तुंबनवेणिकेतितुंबरुः॥ इमेगायंतिवीणायामतमेवेतिहिश्रुतिः॥४०॥ मयूरमूषकोयद्वत
थासिंहोपिवारनं॥ गौर्यावासिंहवाहायाअभेदात्सिंहवाहनः॥४१॥ मोहिनीशःश्रियस्तस्माद
प्यिन्नो हिनीप्रियः॥ कटमाहृत्तिमज्ज्ञाननीहारणेतिहिश्रुतेः॥४२॥ कटंयत्माहृणातीतिज्ञानदा

अविघ्नःस्तुंबरुःसिंहवाहनोमोहिनीप्रियः॥ कटंकेराराजपुत्रःज्ञालकःसंमितोमितः१२
कूष्मांडसामसंभूतिर्दुर्जयोधूर्जयोजयः॥ भूपतिर्भुवनेज्ञातोभूतानांपतिरव्ययः१३

नाकटंकटः॥ वेरण्यारव्यस्यपृथिवीनेतुःपुत्रवदाचरन्॥४३॥ चंद्रावापुत्रवद्यस्यराजेपुत्रस्तदु
च्यते॥ ज्ञाःपरेशेलकःकेशेयस्येकांशोप्यचासुषः॥४४॥ सोतींद्रियःज्ञालतेसोराजतेवतिज्ञा
लकः॥ अंगुष्टमात्रइत्यादिश्रुत्याव्याप्तोपिसंमितः॥४५॥ मूषकनाप्पिनागेनसमइत्युपिचश्रु
तेः॥ परिमाणंत्वणुस्थूलंह्रस्वदीर्घंचतुर्विधं॥ तन्नास्तीत्यमितारथूलमनघित्यादितःश्रुतेः॥
कूष्मांडसामसंभूतिः कूष्मांडेर्जुकुयादितिः॥४७॥ विधोमस्सिद्धामंत्राश्चसामान्यस्या
विभूतयः॥ अजेयोबलिभिर्दैत्यैर्मनसापीतिदुर्जयः॥४८॥ धुरंवहत्यनायासाज्जग

तामितिधूर्जयः॥ जयोजयस्वरूपत्वाद्धारतार्थात्मकत्वतः॥४९॥भूपतिर्भुवनपतिर्भूतानांपतिरित्यमी॥
भ्रातरोग्नेस्तदात्मत्वाद्रूपत्वादिः प्रकीर्तितः॥५०॥अव्ययोनाशरहित्याद्विश्वकर्त्ताजगत्कृतेः॥विश्व
स्यमुखमारंभोयस्माद्विश्वेमुखस्ततः॥५१॥ ॥विश्वस्यमुखवक्तृत्वहेतुर्विश्वमुखस्ततः॥सर्वप्रपं
चरूपत्वाद्विश्वरूपइतिस्मृतः॥५२॥अथवाविश्वरूपोसौत्वाष्ट्रोदेवपुरोहितः॥वियदादिजगज्ज्ञातं
नतरांयत्रधीयते॥५३॥महापद्मादिनवकरूपत्वाद्धानिधिस्मृतः॥घृणिरादित्यरूपत्वाद्घृणिः सू

विश्वकर्त्ताविश्वमुखोविश्वरूपोनिधिर्घृणिः॥कविःकवीनामृषभोब्रह्मण्योब्रह्मणस्पतिः१४
ज्येष्ठराजोनिधिपतिर्निधिप्रियपतिप्रियः॥हिरण्मयपुरांतस्थःसूर्यमंडलमध्यगः॥१५॥ ॥

र्यइतिश्रुतेः॥५४॥काव्यकोत्वाव्यकर्तृत्वात्कविरेषतथाकविः॥कवीनामुपमश्रुत्याकवीनामृषभो
प्ययं॥५५॥ब्रह्मण्योब्राह्मणवेदसाधुस्तत्पसिधातरि॥वाग्वेब्रह्मपतिस्तस्यादृत्येषब्रह्मणस्पतिः
॥५६॥ ॥ज्येष्ठराजइतिःख्यातोज्येष्ठाक्यसान्निराजनात्॥एवनाम्नानिधिपतिर्निधीनांपरिपालना
त्॥५७॥निधीनांत्वानिधिपतिंहवामहइतिश्रुतेः॥निधिप्रियायेपतयोराजराजादयानृपाः॥५८॥
तेरप्युपासाद्देवनिधिप्रियपतिप्रियः॥हिरण्मयपुरांतस्थोदहराकाशमध्यगः॥५९॥चिन्मयब्र
ह्मपूर्वदहस्तदंतर्हृदयस्थितेः॥ध्येयत्वादंतरादित्यस्थमंडलमध्यगः॥६०॥ ॥शुंडदंडाभिधो

तेननिरुक्तमर्थंचकारयः॥करोहतिध्वस्तसिंधुसलिलःसततोमतः॥६१॥वीरमद्रोदक्षमखोपूस्मा
दंतानपातयत्॥तद्रूपत्वादसौदेवःकथ्यतेरदंतभित्॥६२॥गौर्मुत्संगेलतांक्रीडानबाल्यात्किं
तुकोतुकात्॥अतएवोमांतकेलिकुतुकीतिबुधैःस्मृतः॥६३॥निगडान्मोचनान्मोक्षदानाद्वा
मुक्तिदोमतः॥वैनयस्यकोलतंत्रस्थाय्यवनाद्बुलपालनः॥६४॥ ॥किरीटीमौलिभूषावा
नथवाजुनरूपधृक्॥कुंडलीकर्णभूषावानथवाशेषरूपधृक्॥६५॥हारीमुक्तादिमालाधृग्ग

करोहतिध्वस्तसिंधुसलिलःपूषदंतभित्॥उमांतकेलिकुतुकीमुक्तिदःकुलपालनः१६
किरीटीकुंडलीहारीवनमालीमनोमयः॥वैमुख्यहतदैत्यश्रीःपादाहतिजितक्षितिः१७
सद्योजातःस्वर्णमुंजमेखलीदुर्निमित्तहृत्॥दुःस्वप्नहृत्प्रसहनोगुणीनादप्रतिष्ठितः१८

वात्यंतसुंदरः॥वनमालीदधात्येषमालामापादलंबिनीं॥६६॥मनोमयःस्वसंकल्पकल्पितेककले
वरः॥यक्षाभिमुख्यराहित्यान्नष्टासंपत्सुराद्विषां॥६७॥यैलादाद्यातमात्रेणपृथ्वीनम्राबभूव
सः॥वैमुख्यहतदैत्यःश्रीःपादाहतिजितक्षितिः॥६८॥ ॥मुंजाख्यहेमत्तृणजांमौंजीतांकोलिकींदधत्॥सद्योजातःस्वर्णमुंजमेखलीतिनिगद्यते॥६९॥मुक्तिस्फोटेनभक्तकंपमहोल्कापतनादिभिः॥संसूचितान्यनिष्टानिहंत्यतोदुर्निमित्तहृत्॥७०॥दुःस्वप्नमपिसुस्वप्नंकुर्वन्दुःस्वप्नहृन्मतः॥भक्तापराधक्षमतेतेनप्रसहनःस्मृतः॥७१॥विशोकविजिघित्सत्वप्रमुखैःस्याद्गुणैर्गुणी॥७२

स्तिप्रणवविंदूतेर्धचंद्राद्यक्षराष्टकं॥७२॥तत्रनादस्तृतीयस्तद्वाचोनादप्रतिष्ठितः॥ ॥सुरूपोरूपि
लावण्याद्यद्वानत्रनिरूपणात्॥७३॥इतिभारत्युपरव्यस्यभास्कराग्निचितःसुतो॥गणेशनामसा
हस्रवद्योतप्रथमंशतं॥७४॥सर्वनेत्रेषुवसतियएषोक्षिणिपूरुषः॥एषआत्मेतिवचनात्सर्वने
त्राधिवासकः॥७५॥वामजानूपरिगतदक्षपादोपवेशनं॥वीरासनंतथास्थानाद्वीरासनाश्र
यः॥७६॥निपीतंगगनंयेनयस्यपीतोथवापटः॥सतुपीतांबरःखंउरदोदंताधंधारणात्॥७७

सुरूपःसर्वनेत्राधिवासोवीरासनाश्रयः॥पीतांबरःखंउरदःखंउडुक्षतशेखरः१९
चित्रांकृत्याभदन्तानोभालचंद्रश्चतुर्भुजः॥योगाधिपस्तारकस्थःपूरुषोग
जकर्णकः॥२०॥

अर्द्धचंद्रोदधन्मूर्ध्नाखंउडुक्षतशेखरः॥ ॥त्र्यंबकप्रचुरैश्चित्रैरंकितेरदनेसति॥७८॥
चित्रांकृत्याभदन्तानद्येवंस्त्र्यंबकबुधैः॥भालचंद्रइतिख्यातोभालचंद्रस्यधारणात्॥७९॥अ
ष्टमीचंद्रसंदृश्यंललाटंयस्यसोथवा॥चत्वारोबाहवोयस्यविग्रहेसचतुर्भुजः॥८०॥योगाचार्यो
वतारोहालेंगेशविंशतिः स्मृताः॥लकुलीशादयस्तत्रभद्रपायोगाधिपोमतः॥८१॥प्रणवेनाभिधे
यत्वात्तारकस्थइतिस्मृतः॥पूर्णुसर्वासुशेतेसोसाक्षित्वेनेतिपूरुषः॥८२॥यस्यकर्णौगजस्येवतेना

सोगजकर्णकः॥ ॥

राम १०

आधीयंतेयत्रकाव्येगणामदरसादयः॥८३॥गणाधिराजस्तत्रासोराजतेप्रतिपाद्यते॥भक्ता
नांविजतेस्थैर्यंत्रालित्वाद्विजयस्थिरः॥८४॥गजेंद्राद्योध्वजोस्येतिमतोगजपतिध्वजी॥दे
वदेवोवासवादिदेवतेरप्युपास्यते॥८५॥रूढेणदेहदग्धोपिप्राणानुज्जीवयन्नयं॥मन्मथ
स्यस्मरप्राणदीपकत्वेनकीर्त्यते॥८६॥नवद्वारितनोप्राणान्संभयन्वासुकीलकः॥राज्ञो

गणाधिराजोविजयस्थिरोगजपतिर्ध्वजी॥देवदेवःस्मरप्राणदीपकोवासुकीलकः२१
विपश्चिद्दूरदोनादोभादभिन्नबलाहकः॥वराहरदनोमृत्युंजयोव्याघ्राजिनांबरः२२

विपश्चिद्दारव्याचचतुर्गोत्रीवरंददत्॥८७॥अग्न्यात्मनात्वंवासिष्ठविपश्चिद्दूरदःस्मृतः॥
अल्पनादैर्महानादैरपियेनविदारिताः॥८८॥सोघाःकथ्यतेनादोन्नादभिन्नबला
हकः॥वराहदंष्ट्रानोभाजिदेकदंतविराजितः॥८९॥इतिभाष्यपुराणोक्तैर्वरा हर
दनोमतः॥ ॥कालमृत्युंप्रमादंवाहरन्मृत्युंजयोमतः॥९०॥प्रमादंवैमृत्युमहंब्रवीमीति
तुभारतात्॥व्याघ्रस्तद्वाघ्रचर्मेतिस्मृतोव्याघ्रजिनांबरः॥९१॥॥ ॥७॥ ॥७॥ ॥७॥

जगत्सिसृक्षाधारित्वादिच्छाशक्तिधरोमतः॥देवत्रातारिवल्लंदेवांस्त्रायतेदैत्यजाड्यात्॥९२॥
अतएवहरन्देवरिपून्देत्यविमर्दनः॥शांभवग्रोड्डवोयायमवतीर्णःशिवाननात्॥९३॥पितुःक्रोधं
हरन्बालस्तलीलाशिशुःशांभुकोपहा॥अज्ञवत्क्रतिचक्रीडाकुर्वाणःशांभुहास्यभूः॥९४॥॥शांभुतेजा
इतिःप्रोक्तःशिवतेजोस्तियस्यसः॥महिषादिहतोभग्नात्साहायावद्भूयन्बलं॥९५॥दाक्षायण्याःशि
वाशोकहारीतिपरिगीयते॥हर्षगोर्यास्तपस्यत्याःकुर्वंगौरीस्करावहः॥९६॥जिनांगोद्भूतनो

इच्छाशक्तिधरोदेवत्रातादैत्यविमर्दनः॥शांभवग्रोड्डवःशांभुकोपहाशांभुहास्यभूः॥२३
शांभुतेजाःशिवाशोकहारीगौरीसुखावहः॥उमांगमलजोगौरीतेजोभूःस्वर्धुनीभवः२४

च्छेनमलेनप्रतिमासुमां॥चक्रेदंतःप्रविंघ्नान्सुमांगमलजोमतः॥९७॥चंडिकारूपमात्मानां
विलुब्धस्यादितेजसां॥आधारत्वादसौगौरीतेजोभूरितिकथ्यते॥९८॥स्कंदोगंगोद्भ
वस्तस्मादपिदात्स्वर्धुनीभवः॥स्वर्धुन्याउद्भवोयस्मादितिवास्वर्धुनीभवः॥९९॥॥

यज्ञकायोश्वमेधादिमखराजःस्वरूपवान्॥उच्चैस्तरांवषट्कारोस्तुश्रौषड्घ्वयजामहे१००॥आश्रा
वयेत्यादिरूपोमहानादइतिस्मृतः॥निरिवर्ष्मोदयोयस्यविराजोदेहतांगतः१०१मंगलानामनंप्राणंज
नयन्सशुभाननः॥सर्वात्मायेषसर्वेस्वल्विदंब्रह्मेतिश्रुते॥१०२॥देहभृतायस्यसर्वदेवात्माविव
लदेवताः॥ब्रह्मेयस्यमूर्द्धासब्रह्मभूर्धेतिकथ्यते॥१०३॥कूर्णभूतादिशोयस्यकथितःसकुकुप्श्रु

यज्ञकायोमहानादोगिरिवर्ष्माशुभाननः॥सर्वात्मासर्वदेवात्माब्रह्ममूर्धाकुकुप्श्रुतिः२५
ब्रह्मांडकुंभचिद्योमलाभःसत्यशिरोरुहः॥जगज्जन्मलयोन्मेषनिमेषोग्न्यर्कसोमदृक्२६

तिः॥ ॥ब्रह्मांडखर्परयुतंन्सुब्रह्मंसद्यस्यकुंभनि॥४॥विश्वात्मानःसब्रह्मांडकुंभइत्यभिधी
यते॥ब्रह्मांडखर्परंतर्यैलग्नंखंतच्चिदंबरं॥५॥तद्यस्यब्रह्मरंध्रंविद्योमलाभःसउच्यते॥सत्य
लोकोयस्यैकेक्षयमसोसत्यशिरोरुहः॥६॥उन्मेषाज्जायतेयस्यनिमेषाल्लीयतेजगत्॥जग
ज्जन्मलयोन्मेषनिमेषइतिसंस्मृतः॥७॥ऊर्ध्वदक्षिणवामानिनेत्राणिजगदात्मनः॥यहि
सूर्येंदवोयस्यक्रमात्सोग्न्यर्कसोमदृक्॥८॥ ॥श्रीमंगलमूर्तिप्रसन्नोस्तु॥ ॥ ॥

एकःस्थूलोबहिर्दंतोगिरींद्रःकनकाचलः॥विराडुपजुषोयस्यगिरींद्रैकरदोहिसः॥९॥यत्तुप्राचा
गिरींद्रपदंहिमवत्यरत्वेनव्याख्यातंतत्सुमेरूकूटदंतायेतिगणेशस्तवराजविरूद्धत्वादनादेयंमेरू
पृष्ठइतिनाम्नापौनरुक्त्यंत्वग्न्यर्कसोमदृक्सोमार्कघंटइतिवन्नदोषावहं॥पुण्यपापयदोष्ठो
चधर्माधर्मोष्ठउच्यते॥धर्मोत्तरोष्ठोदुरिताधरोष्ठइतिचस्मृतेः॥१०॥यद्वहितंसामवेदःसप्रोक्तः

गिरींद्रैकरदोधर्माधर्मोष्ठःसामहंहितः॥ ॥
ग्रहर्क्षदशनोवाणीजिह्वावासवनासिकः॥२७॥

सामहंहितः॥स्तोत्रात्मकैःसामभिस्तोषितइतिप्राचामर्थोविराट्पुरुषरूपवर्णनप्रकरणान
गुणत्वाद्रूपकसमासप्रायपाठस्यविरोधाद्गजगर्जितवाचकंहितपदस्याप्यर्थत्यागाच्च
नोपादेयःस्वर्सादयोग्रहायस्यरुतिकाद्याश्चतारकाः११मुखांतस्थाःसूक्ष्मदंताग्रहर्क्षदशनो
हिसः॥पुराणान्यायमीमांसाथर्वऋग्यजुषादिका॥१२॥वक्तृतीरसनायस्यसवाणीजिह्व राम
उच्यते॥नासासमस्यसुनासीरःसोयंवासवनासिकः॥१३॥ ॥श्रीगजाननप्रसन्न॥ १२

कुलाचलांसोविंध्याद्यायस्यस्कंधतयामताः॥कंधरोर्ध्वांसपिंडावुन्नतोघंटिकेमते॥१४॥तेरवीं
द्वयस्यसोमार्कघंटःकथितोहिसः॥गजघंटासुगलेशब्दायमानमितिकेचित्॥यस्यग्रीवारू
द्रएवसवेरुद्रशिरोधरः॥१५॥गंगाद्योणादयोनद्योनदायस्यभुजाःसतु॥नदीनदभुजःसिंधु
नदीनंद्यतिवाभुजः॥१६॥अत्रप्रथमपक्षेपुमांस्त्रियेत्यत्रैषाभावश्छांदसः॥सर्पांगुलिकः
रोमाद्याअंगुल्योयस्यपन्नगाः॥ध्रुवाद्यायन्नरवास्तारास्तस्मृतःस्तारकानरवः॥१७॥ ॥

कुलाचलांसः सोमार्कघंटोरुद्रशिरोधरः॥नदीनदभुजःसर्पांगुलीकस्तारकानरवः२८
ब्रह्ममध्यसंस्थितकरोब्रह्मविद्यामदोत्कटः॥व्योमानाभिःश्रीहृदयोमेरुपृष्ठोर्णवोदरः२९
ब्रह्ममध्यसंस्थितकरोब्रह्मवाग्घ्राणस्यसंधिगं॥यत्तत्वश्रुतिरुक्तंतच्छ्रुतिदंडात्मयस्यसः॥१८॥प्रपञ्च
मानापद्भुत्याब्रह्मविद्यैवेसदः॥तेनोद्भिनोकटोयस्यब्रह्मविद्यामदोत्कटः॥१९॥यत्तुप्राचाब्रह्मध्य
मविमुक्तंतत्रावस्थानंकरोतितत्रैवोपलब्धइतियावत्॥ब्रह्मज्ञानानंदोमदस्तेनोद्भूतकटभावद्
णंयस्येतिनामहृद्यव्याख्यातंतद्विश्वरूपप्रकरणविरोधादनादेयं॥यस्यव्योमबिलंनाभिर्व्यो
मनाभिरसोमतः॥ऋचः सामानियजूंषिसाहिश्रीरमतासतां॥२०॥अव्यर्थएवयाञ्चितंसश्रीहृ
दयउच्यते॥सुमेरुरेवयत्पृष्ठंमेरुपृष्ठःसकथ्यते२१जठरातर्जलखानिर्जवाद्वर्णवोदरः॥ ॥

आंत्राद्यावयवाः कुक्षौयस्ययक्षादयः सतु ॥२२॥ कुक्षिस्थयक्षगंधर्वरक्षःकिंनरमानुषः ॥ पृथिव्येककटिस्थानंयस्यपृथ्वीकटिस्मृतः ॥२३॥ सृष्टिलिंगस्तुयच्छेषस्थानिजाः प्रजाः रोलोरुः पर्वताएवयस्योरुस्थानतांगताः ॥२४॥ दस्रौयस्याश्विनौजानूसमेतादस्रजानुकः ॥ पातालजंघोयज्जंघात्मकंपातालसंज्ञकं ॥२५॥ मुनिपान्मुनिभिः पादलग्नैः पादात्मतांगतैः ॥ कालांगुष्ठोमहामृत्युर्यस्या

कुक्षिस्थयक्षगंधर्वरक्षःकिंनरमानुषः ॥ पृथ्वीकटिः सृष्टिलिंगः रोलोरुर्दस्रजानुकः ३० ॥
पातालजंघोमुनिपात्कालांगुष्ठस्त्रयीतनुः ॥ ज्योतिर्मंडललांगूलाहृदयात्मानंनिश्चलः ३१ ॥

रंगुलितांगतः ॥२६॥ अनुक्तावयवायस्यश्रुतयः सत्रयीतनुः ॥ त्रिंशन्मात्राभिर्धृज्योतिश्चक्रंपुच्छंहियस्यसः ॥२७॥ ज्योतिर्मंडललांगूलोब्रह्मप्रोक्तंगजाकृतिः ॥ भक्तानांहृदयान्येवास्यालानंगजबंधनं ॥२८॥ तत्रापगतचांचल्याहृदयात्मानंनिश्चलः ॥ ॥ ॥श्रीः ॥ ॥

हृदंतर्दहराकाशंयस्यक्रीडासरः सतु ॥२९॥ हृत्पद्मकर्णिकाशालिविपक्वेलिसरोवरः ॥ सर्वगोपिपरिच्छिन्नाप्तैर्ध्यानेनयः सतुः ॥३०॥ सङ्कल्पध्याननिगडः श्रृंखलाद्यवरोधिका ॥ पूजैककथितावारीगजबंधनशृंखला ॥३१॥ सन्निरुद्धस्तयादेवः पूजावारिनिवारितः ॥ यत्तुप्राचावारिपदं कृत्वांतंपठतापूजांवारियंतीतिपूजावारिणोराक्षसास्तेरयंदूरीकृतोऽसविघ्नइतिव्याख्यातंतदश्रार्थेन

हृत्पद्मकर्णिकाशालिविपक्वेलिसरोवरः ॥ सङ्कल्पध्याननिगडः पूजावारिनिवारितः ॥३२॥
प्रतापीकश्यपसुतोगणपेविघ्नपावली ॥ यज्ञः स्वीधार्मिकःस्वाजाःप्रथमःप्रथमेश्वरः ३३
कीदृशीदेवतास्तुतिः ॥ संपद्यतइतिचिंत्यं ॥ मूर्खोंतएवपाठइतियदिशाक्यंप्रवर्तनंतदापिवारिपदंपरंकाजलपरत्वेनव्याख्यायतदवगुंठितःअपूजकैर्दुरधिगमइतिव्याख्येयंपूजारंभेदेवतायाः संनिरोधावगुंठनंविघ्नयकप्रार्थनादेर्विधानात् ॥ प्रतापीतापकत्वेनपराक्रमयुतोथवा ॥३२॥
कश्यपस्यमुनेःकुक्षाववतीर्णइतिस्मृता ॥ कथापुराणगाणेशःसकश्यपसुतोमतः ॥३३॥ गणेपोध्वर्युहोत्रादीन्यातीतिचतुरोगणान् ॥ विघ्नपीभुवनाधारोबलसामान्यवान्बली ॥३४॥ यज्ञ

रची पुण्यकीर्त्याद्यो धार्मिको धर्मवर्द्धकः॥ अष्टमो धातुरोजः स्यात्तेजासत्त्वस्य शोभनं॥३५॥
प्रथमः सर्वकार्येषु पूज्यत्वात्सर्वदेहिनां॥ प्रथमे ब्रह्मविद्यायी शास्त्रदीक्षाः प्रथमेश्वरः॥३६॥
चिंतामणिद्वयपूर्वैरत्नसिंहासनाब्धिः॥ यस्योपभोग्यं सप्रोक्तश्चतुर्भिरिह नामभिः॥३७॥
तीव्रा च ज्वालिनी नंदा भोगदा कामदायिनी॥ उग्रा तेजोवती सत्या नवमी विघ्ननाशनी॥३८॥

चिंतामणिद्वयपूर्वैः कल्पद्रुभवनालयः॥ रत्नमंडपमध्यस्थो रत्नसिंहासनाश्रयः॥३४
तीव्राद्रिशोधृतपदो ज्वालिनीमौलिलालितः॥ नंदानंदितपीठश्रीर्भोगदाभूषितासनः३५
पत्राष्टकेकर्णिकायां संस्थिताः पीवरात्कयः॥ नवेताः पद्मसहिताः कथिता दक्षनामभिः॥३९॥त
त्रस्फुरद्ग्रासनाश्रय इत्यस्यां तेजातकपूर्त्तिः॥ इति भास्करराघवभास्करागमचिंतः कृतौ॥
गणेशानामरत्नद्योतिकायां द्वितीयमंत्रवर्णच्छंदः॥४०॥सर्वज्ञात्र्यंबुजाश्रय इत्यत्र पूर्ववत्पुरं॥स
र्वपदमज्ञात्वान्यत्राचोक्तं॥सर्वज्ञशक्तिर्नामकाचिदन्यथेनामादज्ञामीज्ञशक्तेरनादज्ञानात्तथो राम
दिग्दर्शकस्तु इतितदिदमंत्रशास्त्रज्ञानाभावप्रयुक्तंप्रलपनमित्युपेक्ष्यं॥ द्विद्विस्वर १४

कर्किंजल्कंपद्मप्रासादकर्णिकं॥ कादिवर्णाष्टकदलंमात्काप्रद्मुच्यते॥४१॥लिपिपद्मास
नाधारतत्रस्थेइतिकथ्यते॥ कर्णिकोपर्युपर्यंकद्वैन्यारव्यंतेजसांत्रयं॥४२॥आसीर्णतत्रनिवस
न्वह्निधामत्रयाश्रयः॥ ॥ यत्तुप्राचामात्काचक्रोपरिपद्मासनंवह्निसूर्यसोममयाअंतरंतस्त्रयः
प्राकारास्तदंतर्गणेशास्यगृहमितिनामद्वयंव्याख्यातं॥तदसांप्रदायिकत्वादुपेक्ष्यं॥पादाग्रेऽउ

सकामदायिनीपीठः स्फुरद्ग्रासनाश्रयः॥ तेजोवतीत्रिशिरोरत्नंसत्यानित्यावतंसितः३६
सविघ्ननाशिनीपीठः सर्वज्ञात्र्यंबुजाश्रयः॥ लिपिपद्मासनाधारोवह्निधामत्रयाश्रयः३७
उन्नतप्रपदोगूढगुल्फः संवृतपार्ष्णिकः॥ पीनजंघःश्लिष्टजानुःस्थूलोरूःप्रोन्नमत्कटिः३८
न्नतेयस्यसोन्नतप्रपदोमतः॥४३॥कूर्मपृष्ठसमाकारभावोन्नत्यमीरितं॥पादमूलगतावा
स्थिग्रंथीआच्छादितोयदि॥४४॥नोन्नतत्वनदृश्यतेगूढगुल्फस्तदोच्यते॥गुल्फाधोभा
गयोर्मांसपूर्त्यासंवृतपार्ष्णिकः॥४५॥पिंडिकेमांसलेपस्यपीनजंघःसकथ्यते॥जंघोरूसं
धियुग्मंचेदस्पृष्टश्लिष्टजानुकः॥४६॥स्थूलोरूरूरुयुगलमांसलंयस्यसंस्मृतः॥आ
नम्रोनकटिर्यस्यसप्रोक्तःप्रोन्नमत्कटिः॥४७॥ ॥श्रीगजाननप्रसन्न॥ ॥श्रीः॥॥

गांभीर्यनाभिर्निम्ननाभिः स्थूलकुक्षिः पिचंडिल॥ व्यूढोरस्कः पीनवक्षाअजानुत्वाद्दूरलंबिजा॥
॥४८॥पीनस्कंधोमांसलांसः कंबुकंठोलंबकंधरः॥ वलित्रितयसंयुक्तः कंठोयस्यसकीर्तितः॥४९
लंबमानाधरोष्ठत्वाल्लंबोष्ठः स्याद्गजाननः॥ शुंडादंडोलंबमानोयस्यासौलंबनासिकः॥५०॥
भग्नवामरदोयस्याच्छिन्नायोवामदंतकः॥ दंतोस्यदक्षिणस्तुंगसव्यदंतोमडुन्नतः॥५१॥कपोल
परभागस्यमहत्त्वेनमहाहनुः॥ गजस्यस्याद्भावग्रंतद्योग्यपरिमाणकं॥५२॥ नलोचनमनेनासो

निम्ननाभिः स्थूलकुक्षिः पीनवक्षाहरद्भुजः॥ पीनस्कंधः कंबुकंठोलंबोष्ठालंबनासिकः३९
भग्नवामरदस्तुंगसव्यदंतोमहाहनुः॥ ह्रस्वनेत्रत्रयःशूर्पकर्णोनिबिडमस्तकः॥४०॥
स्तंबकाकारकुंभाढ्योरत्नमौलिर्निरंकुशः॥ सर्पहारकटीसूत्रः सर्पयज्ञोपवीतवान्॥४१

ह्रस्वनेत्रत्रयः स्मृतः॥ यस्यशूर्पसदृशौकर्णौसूर्यकर्णः सउच्यते॥५३॥घनत्वादतिकाठिन्यान्मूर्ध्नोनि
बिडमस्तकः॥ ॥स्तंबकाकारकुंभाढ्योरत्नमौलिर्निरंकुशः॥५४॥ रत्नोत्कीर्णकिरीटाढ्योरत्नमौलिस्त
दीरितः॥कुंभयोरंकुशास्पर्शोसो---निरंकुशः॥५५॥ सर्पहारकटीसूत्रैः सर्पयज्ञोपवीतवान्॥५६॥

सर्पकोटीरकटकः सर्पैर्यन्मौलिकंकणे॥ सर्पात्मकंठदोर्भूषासर्पैर्वेयकांगदः॥५७॥कक्ष्याचकटिबंधा
रव्याकक्ष्याबंधश्चपन्नगो॥ यस्यासातिसर्पकक्ष्योदराबंधः सकीर्तितः॥५८॥उदबंधइतिदेयर्ध्यमार्षइ
तिप्राचः सोत्तरीयोवासकिनासर्पराजोत्तरीयकः॥ रक्तः कांत्यावस्त्रमाल्यभूताद्दक्करतालुना॥५९॥
ओष्ठायस्यचरक्तत्वान्नाभिभिः पंचभिः स्मृतः॥ विद्याकामादिभिर्ध्येयंरूपंबाधयितुंपुनः॥६०॥प्रदर्त्त

सर्पकोटीरकटकः सर्पग्रैवेयकांगदः॥ सर्पकक्ष्योदराबंधःसर्पराजोत्तरीयकः॥४२॥रक्तोरक्तां
बरधरोरक्तमाल्यविभूषणः॥ रक्तक्षणोरक्तकरोरक्ततालोष्ठपल्लवः॥४३॥श्वेतःश्वेतां
बरधरःश्वेतमाल्यविभूषणः॥ श्वेतातपत्रस्रुचिरःश्वेतचामरवीजितः॥४४॥सर्वावयव
संपूर्णःसर्वलक्षणलक्षितः॥ सर्वाभरणशोभाढ्यः सर्वश्लोभासमन्वितः॥४५॥ ॥

श्वेतइत्यादिस्पष्टार्थनामपंचकं॥ सर्वागेणसमुद्दीप्तलक्षणैःपूरणादयं॥६१॥सर्वावयवसंपूर्णस
र्वलक्षणलक्षितः॥ सर्वाभरणशोभाढ्योलंकारालंकृतत्वतः॥६२॥लावण्यारव्यांगकांत्याढ्यः सर्व
श्लोभासमन्वितः॥ सर्वमंगलमांगल्यः शुभानांनशुभावहः॥६३॥सर्वमंगलारव्यायादेव्यामंगलाच
हइतिप्राचः॥ तत्रक्षेटाबंधस्यपुंषद्भावःकेनेतिविचार्यं॥ सर्वस्यजगतोव्यक्तंपरमाण्वादिकारणं॥ते

सर्वदैककरः सर्वधत्तेमुख्यकरोस्ययत्॥शृंगोद्भवंधनुःशार्ङ्गंतद्वान्छार्ङ्गीथनामभिः॥६५॥दक्षाभिर्दक्षा
हस्तस्यासुधान्यत्रगणेशितुः॥मातुलिंगगदेक्षूक्षंधनुःशूलंसुदर्शनं॥६६॥शंखपात्रोत्पलश्रीहिकणि
शानिरदार्धकं॥यत्तुप्राचांबीजपूरपदंदाडिमपरत्वेनव्याख्येयंक्वचापधारादिनामपंचकंमदनरुद्रविष्णु
ब्रह्मपरत्वेनव्याख्यायतदुत्तरनामद्वयंवर्षासुजलस्थलशोभाकरत्वादूरूणपरभेदव्याख्यातं॥तद्दक्षभु
जायागणेशाग्रतर्वेजापूरनदेक्षुकार्मुकरुजाचक्राब्जपात्रोत्पलश्रीद्यग्रस्तविषाणरत्नकलशाद्यत्करां

सर्वमंगलमांगल्यः सर्वकारणकारणः॥सर्वदैककरःशार्ङ्गबीजपूरजगदाधरः॥४६॥
इक्षुचापधरःशूलचक्रपाणिस्सरोजभृत्॥पाशीधृतोत्पलःशालीमंजरीभृत्स्वदंतभृत्॥४७॥
कल्पवल्लीधरोविश्वाभयदैककरोवशी॥अक्षमालाधरोज्ञानमुद्रावान्मुद्गरायुधः॥४८॥

मोत्रहृदितिध्यानश्लोकश्लपदानांपरशुरामकल्पसूत्रोक्तसांप्रदायिकार्थस्यस्वेनैवश्रवणादेवमुपे
क्ष्यं॥अथमंत्रांतरगाणांध्यानानामायुधान्यपि॥६७॥सांकर्येणविनिर्देष्टुंनामान्यत्रत्रयोदश॥॥कल्प
वल्लीधरःकल्पलतांधत्तेकरांबुजे॥६८॥विघ्नस्माद्भयंदत्तेयस्यमुख्यकरःसतु॥महागणपतिर्वि
श्वाभयदैककरःस्मृतः॥६९॥वरदेत्यस्मिन्संबुद्ध्यंतेपदेपरेमिलितेसतिवरदेशीत्यादिसप्तकं॥ककारादिहकारांतमात्र
कात्मकमालिका॥७०॥उक्तास्रमालातद्धारीत्वस्रमालाधरोमतः॥तज्जन्यंगुणसंयोगाज्ज्ञानमुद्राहृदि
स्थिता॥७१॥तादृशैककरोज्ञानमुद्रावानितिकथ्यते॥मुद्गरोरतिरत्नंचसाधनान्युरुचेधक॥७२॥मुस

राम १६

पूर्णपात्रंयाक्षिकेषुप्रहृतंद्युतोमरः॥७३॥यद्वासुधाघटयुतःपूर्णपात्रीतिकीर्त्यते॥शंखस्यधारणाद्धस्तेहेत
कंबुधरःस्मृतः॥७४॥मद्यसंयुक्तंधत्तेभृंगाणांसंपुटायतेगोमदस्तकटंधत्तेविधत्तालिसमुद्गकः॥७५॥बीजा
पूरफलंचान्नमंनरीचकरेदधत॥मातुलिंगधरश्चातकालिकाभृच्चकथ्यते॥७६॥योगिज्ञानेकबलाख्यकुमार
तस्यसाख्यसा॥ज्ञानार्थकानुशंचंतीःदात्तेःशिखःकुठारवान्॥७७॥कुठारंकेवलरतइतिहेमकोशाः॥कुशाय
स्रुक्स्रुवौकुंभपूर्णरत्नमदानतेः॥७८॥पुष्करस्रुक्स्रुवौघटिपूर्णरत्नाभिवर्षकः॥भारतीसुंदरीनाथोविघ्नवि

पूर्णपात्रीकबुधरोविधत्तालिसमुद्गकः॥मातुलिंगधरश्चूतकलिकाभृत्कुठारवान्॥४९॥पुष्करस्रु
स्रुवौघटीपूर्णरत्नाभिवर्षकः॥भारतीसुंदरीनाथोविनायकरतिप्रियः॥५०॥महालक्ष्मीप्रियतमःसि
द्धलक्ष्मीमनोरमः॥रमारमेशपूर्वांगादक्षिणेमामहेश्वरः॥५१॥महीवराहवामांगारतिकंदर्पपश्चि
मः॥अनिरुद्धोमदोमत्तनंदनःसमदोद्दामदोर्बलः॥५२॥समधीतसमृद्धिश्रीर्द्धिसिद्धिप्रवर्तकः॥दक्षसौमुख्य

शिवात्मकः॥७१॥लक्ष्मीवाचकमीकारमस्मिन्ध्यायेन्मुखेतां॥विनायकाग्रहोःकेचित्तेःसहकांउनेमिषं॥८
पत्तिरत्नमदातिविनायकप्रियःमहालक्ष्मीसिद्धिलक्ष्मीवरदेवल्लभेति॥८०॥महालक्ष्मी
प्रियतमःसिद्धिलक्ष्मीमनोरमः॥अष्टनामचतुष्कंपरवर्त्यावर्णात्मिकाः॥८१॥प्राच्यामग्नेय्यां
चेशीन्यांप्रतीच्यांचस्थिता[illegible]क्रमात॥रमादामोदरोगौरीशंखरोभूमिसूकरः॥८३॥रतिमारावितिद्वंद्व
देवताःकीर्तितास्स्मृताः॥ततःषण्मिथुनीभूतंकाषडस्यावरणास्थिता॥८४॥छंदोवशादक्रमेणप्रोक्ताद्दात्रज्ञानो

धृतपात्मदनावत्याश्रितांघ्रेर्मुख्यदुर्मुखेस्थितं॥६१॥कृतंछिन्नमनेनैवसम्यग्विघ्नस्यपल्लवः॥विस्तारस्तस्यचोपघ्न आश्रयोयस्यसेवने॥६२॥उन्निद्रानलसोवास्तेदेवीनाम्नामदद्रवा॥भक्त्याविघ्नकृतोधीरयस्यस्तश्चरणावुभौ॥६३॥द्राविणीसंज्ञयाशक्त्यासत्कृतोयंगणाधिपः॥यस्त्वत्रशाचोषोऽशासुनामस्वर्थांतरवर्णनंपाठांतरालंबनं उपघ्नपदविसर्जनीयलोपेनोद्राविणीतिपदकृत्यनायकचिन्नामैक्यकरणंचतत्सर्वमसांप्रदायिकत्वात्सरभुराम कृतकृत्यसूत्रादिविरोधाच्चमनसापिनस्मर्त्तव्यं॥अथनामानिषट्प्राहुर्द्विस्तीव्रादिशक्तिभिः॥६२॥तीव्रा

मदनावत्याश्रितांघ्रिः कृत्तवेमुख्यदुर्मुखः॥विघ्नसंपल्लवोपघ्नः सवोन्निद्रमदद्रवः॥५४॥विघ्नकृन्निघ्न चरमोद्राविणीशक्तिसत्कृतः॥तीव्राप्रसन्ननयनोज्वालिनीपालितैकदृक्॥५५॥मोहिनिमोहिनीभोग दायिनीकांतिमंडितः॥कामिनीकांतवक्त्रश्रीरधिष्ठितवसुंधरः॥५६॥वसुंधरामदोनद्धमहाशंखनि धिप्रभुः॥नमद्सुमतीमोलिमहापद्मनिधिप्रभुः॥५७॥सर्वसद्गुरुसंसेव्यः सोच्चिष्टवाहदाश्रयः॥

योयस्यनयनेप्रसादपिशुनेक्षणे॥ज्वालिन्यारक्षणेमुख्यायदृष्टिर्मोहिनीमपि॥६३॥योमोहयतितंस्मश्रीगण धिपतयेनमः॥इतिभारत्सुपाख्यस्यभास्कराग्निचिनकृतो॥गणेशनामयद्योतेतृतीयमभवत्तं॥६४॥त्वेषो गदायिनीशक्तेः कांत्यामंडितपादुकः॥कामिन्याःसुंदरेवक्त्रेयाशोभानित्यरूपकः॥६५॥वसुंधराभिधादे वीज्ञानात्मनःप्रतिष्ठिता॥अथहेनामनीप्राहुर्मिथुनंह्यब्धिकं॥६६॥महाशंखमहापद्मौनिधीहविनिधिदे वतो॥वसुंधरावसुमतीत्येतद्वंतदगने॥६७॥गणेशादिस्वनाथांतैः सम्यगाराधितोयतः॥सर्वसद्गुरुसं सेव्यइतितेननिगद्यसे॥६८॥गार्हपत्यादयःपंचशोचिष्केशास्तदीयहृत्॥आश्रयोयस्यतध्येयःशोचिष्के

ज्ञानमूर्तिर्वृद्धिरित्यर्थः॥६०॥ज्ञानस्यापिमध्येवैदेवीनाम्नामदद्रवा॥६१॥ शक्तिज्ञाकरेत्यामन्यैरितिनामद्वयात्॥६२॥कीर्तनानांनवत्वेन रसलक्षणयोगेनाभेदः॥ज्ञाणःसत्यादनर्थकः॥६३॥

अग्रंसुक्ष्मंचोत्तमंचाग्रत्यग्रंजीर्णतोक्षितं॥तादृग्लोचनवानग्रयग्रनयनोमतः॥२॥अस्त्रविघ्नप्रवृत्त्यादिव्यास्त्राणांप्रयोगवित्॥कौशैवारणोत्पेषयुगपद्दिग्गजानिति॥३॥ऐरावतादिसर्वज्ञावारणावरणप्रियः॥ वज्रादीनियदस्त्राणितैरंद्रादिभिरावृतः॥४॥वज्रोद्यस्त्रपरीवारआयुधावरणोपिवा॥गणाश्चत्रयोयस्यते प्रचंडागणेष्वपि॥५॥तेषांचस्त्रपरावृत्त्यादक्षणंचसमाश्रयः॥अथाष्टनामभिः प्राहुर्भाणशक्त्याद्यभिन्नतां॥६॥ज याचविजयायश्चादनयाचापराजिता॥नित्याविलासिनीशोभीतेनंबाधमंगला॥७॥भाणशक्त्यादिदेवीनामेताः

अग्रयग्रत्ययनयोरित्यास्त्राणांप्रयोगवित्॥ऐरावतादिसर्वज्ञावारणावरणप्रियः॥५९॥वज्रोद्यस्त्रपरी वारोगणाश्चत्रयसमाश्रयः॥जयाजयपरीवारोविजयाविजयावहः॥६०॥अजिताचिनपाराक्षीनित्याचित्याद्यतंत्रि नः॥विलासिनीकृतोल्लासःशोभीसौंदर्यमंडितः॥६१॥अनंतानंतसुखदःसुमंगलसुमंगलः॥इगशक्तिज्ञानशक्तिं स्वःपीठज्ञानरूपः॥जयाद्याप्यनयेत्येतत्समाहारोनयानय॥८॥तेएवास्यपरीवारोद्वितीयंनामतुत्कटं॥तृतीयनामन्यक्षि तावरेतोल्लासपरावृता॥९॥सेवप्तनाम्नमनानाश्चनंतसुखरायकः॥शोभनामंगलायस्मिंस्तत्पीठसुमंगलं॥१०॥ तादृक्सुमंगलंयस्यात्सुमंगलसुमंगलः॥प्राचीनैतानिनामान्यन्यथाव्याख्यातानि॥अथप्रेमनामनिजैयरूपाभिन्न पदत्वेचस्वीकृतंरसांप्रदायिकत्वादुपेक्ष्यं॥याग्रस्त्रेणपुरुषाकृतिःसर्गादावीक्षणात्मिका॥११॥ज्ञानेच्छाक्रियारूपा सिद्ध्यस्याभिःश्रुतियुक्तिभिः॥नामदेश्वरनंत्रस्यव्याख्यानप्रतिपादितं॥१२॥तादृग्वृत्तियुतेब्रह्मनाम्नेकनेहकध्यते॥इच्छाशक्तिःज्ञानशक्तिःक्रियाशक्तिर्निषेवितः॥१३॥

सैवरात्रिर्भिद्यमानाततद्वर्मैक्योगतःसुभगादिरूपेचेतनाभागित्यपीरितं॥१४॥तत्रयासुभगादेवीतयासेव्योश्रिएष
सौ॥गणेशःसुंदरीमंत्रोल्लसितोल्लसितोभयः॥१५॥कामिनीयात्कामवत्कामेशीकामयामिनी॥सरस्वत्याश्रयारी
तिर्वीणिस्पष्टोर्थदन्यथ॥१६॥गणक्रीडादिगुरुभिर्ग्रंथादौप्रतिपादितैः॥गोपितत्वात्सदस्यास्यगुरुगुरुपरोमतः॥१७॥
गोचाःसिद्धांतियद्वक्त्रात्सवाचासिद्धइष्यते॥वागीश्वरीतुनकुलानलिनीतुसुरापगा॥१८॥तयोःपतिःकामुको
थवाज्येष्ठाचरोद्रिका॥ब्रह्मविष्णुहरारुद्रशक्तिरूपधरायतः॥१९॥वामेयंस्यरमाभासज्येष्ठापश्यमनोरमा॥रौद्रीमुद्रि
तपादाब्जोहंबीजस्तुगशक्तिकः॥२०॥हुंकारएवचरमोवक्त्रतुंडपडक्षरः॥बीजंसर्वमुमर्थानांहुबीजस्तेनगीयते॥२१॥

सुभगासेश्रितपदोललितालालिताश्रयः॥कामिनीकामनःकाममालिनीकेलिलोलितः॥६३॥सरस्वत्या
श्रयोगौरीनंदनःश्रीनिकेतनः॥गुरुगुप्तपदोवाचासिद्धोवागीश्वरीपतिः॥६४॥नलिनीकामुकोवामारामोज्ये
ष्ठामनोरमः॥रौद्रीमुद्रितपादाब्जोहंबीजस्तुगशक्तिकः॥६५॥विश्वादिजननेत्राणःस्याहाशक्तिःसकीलकः॥
अमृताब्धिकृतावासोमदाघूर्णितलोचनः॥६६॥उच्छिष्टगणउच्छिष्टगणेशोगणनायकः॥सावकालिकसंसिद्धि

तत्रत्यएवतुंकारोष्टविंशत्यर्णगंचगं॥शक्तिस्तःसकीलोत्रत्यशक्त्यावातुंगशक्तिकः॥२२॥हिरण्यगर्भोविश्वादिस्तद्व
त्यादनपालने॥यस्मात्त्यातांसविश्वादिजननेत्राणउच्यते॥२३॥जननेत्राणवच्छक्तोहामुकेवलनेत्रियः॥स्याहेति
मंत्रशक्तिर्वासस्वाहाशक्तिरीरिता॥२४॥अमंत्रमृत्युंजयोसोरसश्चर्णःसकीलकः॥वाचकेयस्यमंत्रांगसहित्या
सकीलकः॥२५॥सुरासुधेक्षुसिंधुस्थायस्तत्पानेरतश्चसः॥अमृताब्धिकृतावासोमदाघूर्णितलोचनः॥२६॥
उच्छिष्टगणउच्छिष्टगणेशःगणनायकः॥सावकालिकसंसिद्धिदायीनचापरः॥मोदकंभक्षयदेवोध्येयोमंत्रोनचाक्षरः॥२८॥साधकेनेतिवोच्छिष्टगणेशइतिकथ्यते॥गणनंयुगसंख्यानमयतेगणनायकः॥

अनयगतशुभावहविधिरनपायोनाशविरहाद्य॥२१॥अगणितचक्षुर्नाशविरहितज्ञानोप्यनंतदृष्टिरितिनानेंद्रियवाप्यन
क्षगम्यत्वादक्षमयइति॥३२॥विनरोविमृत्युरित्यान्नानरामरागदितः॥आविघ्नकधर्मततिभिरकलुषितत्वादनावि
लोपिभवान्॥३३॥अप्रतिरथरतिगदितोनास्तियतस्तेप्रतिहतः॥च्युतिराहित्यादच्युतनामानारायणादभेदाद्वा॥३४॥
पीयुषमोक्षोवात्वेभवभगवन्नतोस्यमृतं॥अक्षरमश्नुतेव्याप्नोत्यर्थान्यथासर्वथाभावात्॥३५॥वेदाननुमतत्कीर्तिगम्य
त्वादप्रतर्क्यत्वं॥नक्षतिरपिनचयस्तिर्नुमशक्तोस्यतेक्षयोऽनेन्यः॥३६॥जगदाधारस्यतवाधारोनास्तीत्यनाधारः॥

अनघोयोनंतदृष्टिरप्रमेयोनरामरः॥अनाविर्योप्रतिरथोच्युतोमृतमक्षरं॥६८॥अप्रतर्क्योक्षयोज्ञेया
नाधारोनामयोमलः॥अमोघसिद्धेतमघोरोऽप्रमितानंनः॥६९॥अनाकरोब्धिर्भूम्यग्निबलघ्नो
व्यक्तलक्षणः॥आधारपीठआधारआधाराधेयवर्जितः॥७०॥

आमयघ्नोव्याधिघ्नोगृहीतल्लदलंनामयोस्यमलः॥३७॥सिद्धिर्भवत्यर्थवतीनमोघाभक्तस्यतेनत्वमोघसिद्धिः॥
हेतमपेचोपशमाच्चतुर्थमहेतमित्युच्यसर्वशरूपः॥३८॥अघोरमूर्त्तिःशिवरत्यघोरोनमनानानामभयंकरोवा॥अ
संख्यवक्त्रोस्यमितानियस्मात्तस्मीवनान्यप्रमितानन्त्वं॥३९॥अक्तश्नोषार्थमाकाराःसुगुणाःसंतियद्यपि॥
तथापित्वमनाकारःपरमार्थदृशाविभो॥४०॥भूवारितेजोमरुतांबलानिसंस्तंभनक्लेदनदाहदोषाः॥त्वयिक्ष
मास्तेनभवंतितेनत्वमधिभूम्यग्निबलघ्नउक्तः॥४१॥क्वचित्सुखेकमयतातुतवस्वरूपलक्ष्मप्रपंचकलनातुतट
स्थलक्ष्म॥नच्यन्यनेनदभयंहिबहिर्मुखानामच्युतलक्षणंतिमथितोसितेन॥४२॥उग·३·व्यापनेवक्तिधरेच
धारशीलावधिरक्ष्मावधितत्वपेक्षः॥षड्विंशतःपीठरयासनत्वमाधारपीठोसिततेनमस्तः॥४३॥अकारोवासु

आखुंवाहध्वजीकुर्वन्दिशास्त्वङ्गाचपूरयन्॥आखुकेतनआशापूरकआखुमहारथः॥४६॥इक्षुसागरमध्यस्थइक्षुभक्षणलालसः॥
नामयुगलंप्रकटार्थकं॥इक्षुचापातिरकश्रीर्मदनोधिककांतिमान्॥४७॥चापदेवतयामूर्तिमत्यपेचतेर
णवा॥नित्ययःसेव्यतेसोयमिक्षुचापनिषेवितः॥४८॥एकसेवारक्तरूपभास्त्वराभास्वरासिते॥
शुक्लेचभास्वरध्येयंकामनाभेदतोजनैः॥४९॥युगभेदनभेदस्तत्पुराणेपिनिरूपितः॥रतिअन
यितुंनामचतुर्थंप्रकटार्थकं॥५०॥शीतस्मात्तापिरूपत्वाद्वानिध्मप्रियोमतः॥इज्ञामहीहविःशेषागोअश्वा

आखुकेतनआशापूरकआखुमहारथः॥इक्षुसागरमध्यस्थइक्षुभक्षणलालसः॥७१॥इक्षु
चापातिरकश्रीरिक्षुचापनिषेवितः॥इंद्रगोपसमानश्रीरिंद्रनीलसमद्युतिः॥७२॥इंदीवरदलश्या
मइंदुमंडलनिर्मलः॥इध्मप्रियइज्ञाभागइराधामंदिराप्रियः॥७३॥इक्ष्वाकुविघ्नविध्वंसीइतिकर्त
व्यतेसितः॥ईशानमौलिरीशानईशानसुतईतिहा॥७४॥

गस्तेवेदपत॥५१॥ऋत्विग्पाज्यादिरूपत्वादिज्ञागरुतीर्यसे॥इरेतिपृथ्वीतद्धामातंदनर्यमयनूस्थितः॥५२॥
यःपृथिव्यांतिष्ठतीतिबृहदारण्यकश्रुतेः॥लक्ष्मीपूज्योथवाविष्णुरूपत्वादिंदिराप्रियः॥५३॥इक्ष्वाकुःकुटतु
बीतन्तुत्यप्रत्यूहनाशनात्॥इक्ष्वाकुविघ्नविध्वंसीराहोवाविघ्ननाशनात्॥५४॥रतिकर्तव्यताशब्दःकृत्वं
गस्तोमवाचकः॥तामपेक्ष्यदद्दत्कामानितिकर्तव्यतेसितः॥५५॥नरभूतसुवेशाद्याईशानाबहवोमिताः॥तेषा
मेषोधिकोमौलिरितेश्वर्ययोगतः॥५६॥आनयन्नीवयन्नीशानीशानईतिकीर्त्यसे॥ईशानेनसुतःसोम

ऋत्विग्पाज्यादिरूपत्वादिज्ञागरुतीर्यसे॥७०॥इरेतिपृथ्वीतद्धामातंदनर्यमयनूस्थितः॥
लक्ष्मीपूज्योथवाविष्णुरूपत्वादिंदिराप्रियः॥७१॥इक्ष्वाकुःकुटतुबीतन्तुत्यप्रत्यूहनाशनात्॥
इक्ष्वाकुविघ्नविध्वंसीराहोवाविघ्ननाशनात्॥७२॥रतिकर्तव्यताशब्दःकृत्वंगस्तोमवाचकः॥
तामपेक्ष्यदद्दत्कामानितिकर्तव्यतेसितः॥७३॥नरभूतसुवेशाद्याईशानाबहवोमिताः॥तेषा
मेषोधिकोमौलिरितेश्वर्ययोगतः॥७४॥आनयन्नीवयन्नीशानीशानईतिकीर्त्यसे॥ईशानेनसुतःसोम

लोकपुत्रधनेस्थानांतिस्रणांप्रलयात्मकाः॥ईषाणात्रयकर्त्यांतोनृणांवैराग्यदायकः॥५७॥निश्चेष्टश्चि
त्स्वरूपत्वादीहामात्रविवर्जितः॥वामनेनसहाभेदादुपेंद्रइतिकीर्तितः॥५८॥रतिभारत्यपाख्यस्यभास्करास्त्रिवि
तःकृतौ॥गणेशनामखद्योतचतुर्थमभवच्छते॥४००॥२६२॥विभर्त्युद्भवनियोद्यौःसायस्यविश्वात्मनःशिरः॥सत्व
मेवोद्भवन्मौलिर्घोमूर्धनिमितिश्रुतेः॥६२॥यद्वाचंद्रावतंसत्वादुद्भवन्मौलिरुच्यसे॥उडेरकाःपूषभेदावर्तुलाकृ
तयोत्मकाः॥६३॥उपहारास्तवेष्टाइत्युडेरकबलिप्रियः॥प्राचारुतुडरतिरेफादिपदमंगीकृत्यरुंप्रेतशी

ईषाणात्रयकर्त्यांतईहामात्रविवर्जितः॥उपेंद्रउद्भवन्मौलिरुंडेरकबलिप्रियः॥७५॥
उन्नताननउत्तुंगउदारश्रीरशाग्रणीः॥उर्जस्वानूष्मलमदद्रहापोहदुरासदः॥७६॥
ऋग्यजुःसामसंभूतिर्ऋद्धिसिद्धिप्रवर्तकः॥रुजुचित्तैकसुलभऋणत्रयविमोचकः॥७७॥

र्षंतद्दचेतनानिब्रह्मज्ञानितत्परकः॥प्राणस्तत्पतिः॥समरद्धिनीवस्तत्प्रियइतिव्याख्यातं॥तदुकारादिनामप्रा
येतस्यासंगतत्वादुपेक्ष्यं॥उत्कूरूनामजादीनांप्राणनादुन्नताननः॥६४॥तुंगानामनदीकाचिद्दूराहवपुषस्तव॥
दंष्ट्रायाउक्तातस्माद्भवानुत्तुंगईरितः॥६५॥उदारोदात्तमहतोस्त्रिदशेदेव्यउच्यते॥महादेवादपिश्रेष्ठउदा
रश्चिदशाग्रणीः॥६६॥ऊर्जस्वानपितेनोवानतएवमरोदरः॥उल्लसत्वतिगंडाभ्यांतेनोष्मलमदोभवान्॥६७॥ऋ
ह्मावितर्दस्तत्वस्यापोहोतात्विकबाधने॥ताभ्यांदुरासदोशप्यऋहापोहदुरासदः॥६८॥ऋग्यजुःसामसंभूतिर्यस्य
निश्वसितंत्रयी॥राज्ञाणिमादिदात्रत्वाद्ऋद्धिसिद्धिप्रवर्तकः॥६९॥ह्रस्वतत्वग्रयाबुध्यसुकर्यादूमलंमनः॥तद्भासो

एतुचित्तैकसुलभाभासेनगीयसे॥७०॥ऊर्जीयतिप्रियश्चंति
पियूक्षंतिपदानिछंदोयतेरितं॥तत्कामनापूरकत्वाद्विघ्नविघ्नकृत्॥७१॥

लुप्तशक्त्यादिकंनामत्रितयंप्रकृतार्थकं॥दंतलूतादयोरोगानांतराविहिरामयाः॥७२॥स्फोटायास्तान्निहंतीतिलूता
विस्फोटनाशनः॥एकारपीठमध्यस्थस्त्रिकोणांतःस्थबिंदुगः॥७३॥कामरूपपदातिष्ठन्नेकपादकृतासनः॥
एनितानिखिलैदैत्यश्रीःकर्षितासुरसंपदः॥७४॥त्वाश्रितावधितायेनेत्येधितानिखिलसंश्रयः॥ऐश्वर्यनिधिरैश्व
र्यमत्तेभेषुनिदधातियः॥७५॥ईश्वरेषुयदैश्वर्यसंपत्तिःसात्वमेवहि॥एषोस्यपमासंपदितिबोधयतिश्रुतिः
७६॥दत्तेसुतादीक्वर्गचेत्येहिकामुष्मिकप्रदः॥विद्युत्तुल्यस्तवान्मेषःक्षणाद्भासिनभासिच॥७७॥ऐरंमद

लुप्तविघ्नःस्वभक्तानांलुप्तशक्तिःसुरद्विषां॥लुप्तश्रीर्विमुखार्चानांलूतादिस्फोटनाशकः॥७८॥एकार
पीठमध्यस्थएकपादकृतासनः॥एनितानिखिलैदैत्यश्रीरधितांखिलसंश्रयः॥७९॥ऐश्वर्यनिधिरैश्वर्यमे
हिकामुष्मिकप्रदः॥ऐरंमदसमोन्मेषऐरावतनिभाननः॥८०॥ॐकारवाच्यॐकारःॐअक्षयोषधीपतिः॥
ओदार्यनिधिरोद्धत्यधुर्यऔन्नत्यनिस्वनः॥८१॥

समोन्मेषःस्वार्थसंयोगिरंमदात्॥ऐरावतसमास्यत्वादैरावतनिभाननः॥७८॥लक्ष्मादिरहितमीश्वरमुत्कार्ये
तस्यवाचकःप्रणवः॥इतियोगशास्त्रेसूत्रेकथनादोंकारवाच्यस्त्वं॥७९॥ॐमितिशब्दोपित्वंभेदाभावेनवाच्यवाचक
योः॥अतएवत्वयिवाच्येकरोपिप्रत्ययायुक्तः॥८०॥ओजोष्टमधातुरितिप्रोक्तंयद्वेदभाष्यकृता॥दार्यंलक्ष्मीनि
दानंतेनस्तद्वांस्तमोजस्वान्॥८१॥ओषधीपतिरौदार्यनिधिरित्याद्योस्युदौ॥ओद्धत्यमुद्धृतंवयत्सभक्तो
द्धरणक्षमया॥८२॥स्वोत्कर्षद्योनंतत्रश्रेष्ठऔद्धत्यधुर्यकः॥वृंहितंयस्यसर्वोच्चिसस्यादौन्नत्यनिस्वनः॥८३॥

अंकुशःसुरनागानांत्रैलोक्यस्यनियामकः॥ऊर्ध्वसुराअधोनानामर्त्यलोकोपलक्षणा॥८४॥द्विषःसुराणां
चविदांसुष्टुसम्यग्विद्विषां॥नियाहकत्वान्निर्दिशेस्यंकुशःसुरविद्विषां॥८५॥अःकारादेषपंचाशद्विसर्गीना
र्णबोधितः॥अःसमस्तविसर्गीतपदेषुपरिकीर्तितः॥८६॥प्राचात्वसमस्तेतिविसर्गनिर्मुक्तमाद्यमक्षरं
पिठत्वाकेवलविसर्गीतभर्थेमेकवचनपदैःपरिकीर्तितरतिव्याख्यातंतन्मातृकाक्रमानुगुणत्वाच्चित्सं
क्रमाद्गुधरःशुगदर्जेनामतत्कुभधक्॥कृत्यःप्रलयकालात्मासमर्थःकृत्यनोपिवा॥८७॥चराचरधारीमद्वा

अंकुशःसुरनागानामंकुशःसुरविद्विषां॥अःसमस्तविसर्गीतपदेषुपरिकीर्तितः॥८२॥
कर्मसाक्षीकर्मकर्त्रीकर्मीकर्मफलप्रदः॥८३॥
कंदर्पगोलकाकारःकूर्माऽगणनायकः॥कारुण्यदेहःकपिलःकथकःकटिसूत्रभृत्॥८४॥

रीस्त्वंकपर्दीथवाजटी॥कलोनार्षोभातुदीसिरननंप्राणनंमतं॥८८॥नादकोयुनीवकलात्कथतेकलभाननः॥
दर्मसाक्षीतद्दृष्टानामपिदृष्टासिकर्मणां॥८९॥कर्मदःप्रेरणाद्दतःकर्मकर्त्रीभवानपि॥स्वर्गापवर्गीसत्त्वात्कर्मी
कर्मफलप्रदः॥९०॥सर्वनाम्युद्गमस्थानंकंदबकुसुमाकृति॥परितःपृतनांताभिर्हरिकाप्यस्तिदेवता॥९१॥
कंदबगोलकाकारस्तितद्दृष्ट्यचुच्यते॥दृष्ट्यहाणांनेतात्वंकूर्माऽगणनायकः॥९२॥कारुण्यदेहःकरुणा
मूर्तित्वात्कपिलोमुनिः॥वर्णतोवासिकथकःसप्रदायान्प्रवर्तयन्॥रत्नभातस्वर्णकांचीधारणात्कटिसूत्रभृत्॥

सर्वोवामनरूपत्वात्खड्गेगंडकसंज्ञकः ॥९४॥ मृगोसिर्वाप्रियोयस्यसतुखड्गाप्रियोमतः ॥ खड्गाख्येदृस्व
त्यराजतदंतेगोक्षरेनवः ॥९५॥ बीजेतिष्ठस्यतः खड्गखानातरक्षरतीर्थसे ॥ आकृष्णावत्सर्वनोपिनिलेपोतः
खनिर्मलः ॥९६॥ वृक्षाएवगिरेःकेशाःखट्वाटस्तेविवृद्धितः ॥ खट्वाटश्रृंगतिलयस्तच्छगेविवसन्मतः ॥९७॥
खड्गीतिभवान्यासःखड्गाख्यायुधंदधत् ॥ अमृत्तेर्व्योमवद्वर्त्तुमशक्यः खदुरासदः ॥९८॥ अनंतकल्प
णगुणोगुणाद्योगंतुनशक्योगहनोसिगस्थ ॥ बीजेनिनेतिष्ठसिगद्यपद्यसुधार्णवः काव्यरसाकरत्वात् ॥
९९॥ गदितंयोगंगघनेनिषिद्धंसामेतगानं ॥ तेनासिगद्यगानप्रियोथगजोसिमेघनादात्मा ॥ ३००॥ नारा

क्रीतादयः शब्दाग्रारार्थादमरादयः ॥ जातास्तद्वयरूपेत्वाद्गीतगीर्वाणपूर्वजः ॥१॥ गुह्यांप्रतिष्ठावात्मानोगु
ह्योतोमनसाचरन् ॥ अंतर्मुखस्तत्रतुष्टेगुह्याचाररतोमतः ॥२॥ गुह्यएकांतवेद्यत्वाद्वितकारीगुहायवा
रहस्यतत्रवेद्यत्वोद्भवागमनिरूपितः ॥३॥ गुहायाहृदयाकाशेशेतेयःसगुहाशयः ॥ अव्याकृतन
भोगूढमगाधंचगुहाब्धिवत् ॥४॥ अधितिष्ठसितत्तेनगुहाब्धिस्थइतीर्यसे ॥ गुरुभ्योगुरुआत्मेवा
गोपायेनलभ्यते ॥५॥ शिवमूर्त्तेषुहिगुरुरुपायइतिपठ्यते ॥ वेदोअध्यापितायेनब्रह्मणःसगुरोर्गुरुः ॥
६॥ घंटेवमनुहृद्यघर्घरिकाः किंकिणीभेदाः ॥ तद्वारीघंटाद्यघर्घरिकामालीतिबालक्रीलोते ॥ ७॥ कुंभोन्नु
ल्लघटाकारोघटकुंभस्ततोमतः ॥ घटोदरोबृहत्कुक्षिश्चंडोभूरिपराक्रमः ॥ ८॥ चंडेश्वरः सुहृद्यस्यशोक्ष्ण

चराचरपतिः स्थास्नुश्चरिष्णुजगदीश्वरः ॥१०॥ चिंतामणिकामदुघाकल्पद्रुमगजवर्णतः ॥ चिंतामणि
चर्वणलालसरतिकथितास्यचिंत्यदानेन ॥ ११॥ गायत्र्याद्यात्मनोछंदोभवान्वेदमयात्मना ॥ छंदोवपुस्त
थाछंदोदुर्लक्ष्योवेदद्रष्टृहः ॥१२॥ स्वाभिधायास्रुसारिणिभक्तेः परवशानिवा ॥ अवतारशरीराणियस्य
सछंदविग्रहः ॥ १३॥ जगद्योनिर्जगत्साक्षीजगदीशोजगन्मयः ॥ विश्वस्यकारणंद्रष्टाजगद्धाताधिष्ठानमेवच
१४॥ जगोजनप्रयोजयः कर्मकर्त्तृक्रियात्मकः ॥ कीर्त्यमानयस्यनामनिष्कासिंहासनात्स्थिन ॥ १५॥ ददातिपुरु
षार्थान्सन्निधासिंहासनप्रभुः ॥ मलस्तलोलुसहनसकरिभ्रमराकुलः ॥ १६॥ नदतिगंडयोर्भृंगाः स्रुरन्मदपयास्रवः

कांस्यटंकारवत्स्फारोयस्यमंजुतरोरवः ॥ १७॥ टंकारस्फारसंरावरतिलोकेषुगीयते ॥ नदद्भृंगोघिकृष्टकं
कारिमणिनूपुरः ॥ १८॥ तद्वीपपल्लवांतस्थसर्वमंत्रैकसिद्धिदः ॥ स्वाहांताखिलमंत्रोत्थमुख्यसिद्धिप्रदोमतः ॥
डिंडीनामेकदेशेनडिंडिमोन्युल्लदुंदुभी ॥ तावेवकुंभोयन्मुंडिंडिमुंडस उच्यते ॥ २०॥ डाकिन्योनामयोन्य
न्याष्टकाश्चित्सप्तगणादिमाः ॥ षोडान्यासादिषुस्थष्टाडाकिनीरास्तदीश्वरः ॥ २१॥ डामरस्तत्प्रहांशस्तत्र
विशेषोवातदात्मकः ॥ दुंदुभीपटहध्वनिप्रावेदीडिंडिमप्रियः ॥ २२॥ ढक्कानिनादमुदितरतिनामठयानाय
गत्यर्थोढौकितेढौकःसर्वगोवासिसर्वचित् ॥ २३॥ इतिभारत्यपारव्यस्यभास्करा भिचिन्नःकृतो ॥ गणेशना
मसाहस्रेरत्नद्योतेपंचमंशतः ॥ ५०० ॥ ३२४ ॥ काशीरत्नेदुर्धितुःपार्थितोन्वेषणार्थकः ॥ विशिष्टानायको

ॐ श्रीः सरस्वत्यै नमः ॥ श्रीराजराजेश्वरीप्रसादात्पश्चांगानांपंचांगानांकोषः
तानांकश्चित्पंचांगोद्धृत्यनारब्धात्पंचांगकृतः

तत्त्वानांपरमंतत्त्वंपंचविंशतितःपरं॥त्रयंस्वप्नादिसृष्ट्यादिवाचंधर्मंतमासदा॥२६॥त्यक्ताधर्माणिभक्त्येव
तत्त्वंपदनिरूपितः॥तारकांतरसंस्थानस्तारकाक्षणःकनीनिका॥२७॥तस्याश्चित्तायरंध्रांतरक्षिणीत्या
दिकश्रुतेः॥तारकोभवपाथोधेस्त्वमेवप्रणवोथवा॥२८॥तारकासुरहृन्नात्माकथितस्तारकांतकः॥स्था
णुःकल्पांतवातापिसलिलैरप्यकंपितः॥२९॥स्थाणोःशिवस्यपुत्रत्वात्स्थाणुश्रियश्तीर्थसे॥स्थाता
युद्धेपिकल्पेपिनिष्पंदोगगनादिवत्॥३०॥चराचरात्मकत्वेनस्थावरंजंगमंजगत्॥दक्षयज्ञप्रमथनोभ
वानेवशिवात्मना॥३१॥दातादेवश्रीधनार्थीश्वान्यतितपावनः॥दानवांस्तत्त्वविमुखान्कुर्वन्दानवमोहनः॥३२॥

दयावान्परदुःखानिप्रहर्तुमिछसि॥प्रास्यर्थीदीव्यतेर्दिव्यविभवःमायकःश्रियाः॥३३॥दंडभृत्कथि
तोदंडनीतेरधिरलोपनः॥यमंद्रादिषुयद्दंडस्तन्नेतादंडनायकः॥३४॥यच्छिरःकंपमात्रेणमेघपंक्तिः
प्रभिद्यते॥दंतप्रभिन्नाभ्रमालश्त्वंसत्वंनिगद्यसे॥३५॥द्वारयन्द्वारयन्देवान्देवद्वारणद्वारणः॥यस्य
दंष्ट्रेकुदेशेपिलग्नारिपुगजच्छदाः॥३६॥दंष्ट्रालग्नद्वीपघटरतिनाम्नासगीयते॥देवानांकार्यसिद्ध्यर्थंये
नमर्त्यंहिषाकृतिः॥३७॥स्वीकृतासस्यतोनाम्नादेवार्थात्रगजाकृतिः॥धनधान्यप्रदत्वेनधनधान्यपतिर्भवान्॥
३८॥धन्यस्त्वंधनलब्ध्यत्वात्पुण्यवाचापिनीयसे॥धनदोधनदानेनकुबेरात्मतयापिवा॥३९॥द्वेषेणरि

मनसेवानुदृश्योध्यानेकप्रकृतेभवान्॥४०॥त्वमेवविष्णुर्ध्येयोध्यानंध्यानपरायणः॥नंदआनंदनी
योसिनंदिकेश्वरवल्लभः॥४१॥नंदिप्रियोसिनादोसियोंतर्हृद्विधध्वनिः॥गंस्योनादानुसंधानान्नादम
ध्यप्रतिष्ठितः॥४२॥निष्कलोवयवैर्हृद्यैर्निर्मलोदूषणोज्झितः॥नित्योनाशोज्झितोनित्यानित्यःखोन्यो
दिरूपधृक्॥४३॥अविद्येवमहारागस्तद्दृष्टोनिरामयः॥अव्याकृतंयदाकाशपरंव्योमतदात्मकः॥
४४॥ज्योतिषामपिज्योतिस्तत्परंधामकथ्यतेपरमः॥सर्ववीजेभ्यःपरमात्मेतिगद्यते॥४५॥कैलासादिय

देभ्योपिपरमत्वात्परंपदं॥ब्रह्मविष्णुमहेशादप्युत्तमत्वात्परात्परः॥४६॥ब्रह्मादिकीटकांतानांपाताप्रभुपतिर्मतः॥
हिंपंचाशद्विधाःपाशाःस्मार्यतेमादिषुस्मृतयः॥४७॥ब्रह्मादीन्मोचयंस्तेभ्यःपशुपाशविमोचकः॥पूर्णानैरंत्रिया
कर्तृकर्मभेदोज्झितंपुरः॥४८॥भूपादिब्रह्मपर्यंतानंहानूनातगुणोत्तरान्॥सर्वानेष्यधरीकुर्वन्यगनंदोमहासुरः॥४९॥
क्षीरेभ्यःसर्वभूतेभ्यःक्रूरस्तोरक्षरादपिउत्तमत्वान्नाम्नात्वासुराणपुरुषोत्तमः॥५०॥पद्मप्रसन्ननयनोविकसत्कम
लेक्षणः॥नभातांतत्त्वबोधेनप्रणतानांनमोक्षनः॥५१॥प्रमाणप्रत्यनीतोनित्यसोनेहविग्रहः॥प्रमाकरणजन्या
हिप्रमितीनामनित्यता॥५२॥नमतानाशयन्नीरंप्रणतानिर्निवारणः॥फल्गुहस्तःस्वचक्रोनोमविलंबात्फलं
दधत्॥५३॥यासुकेरपिशेषस्यस्वामीफणिपतिर्मतः॥फेत्कारश्चितचाभ्यांतत्तत्त्वंनिरूप्यते॥५४॥डाकुयेरुक्षवि

बाणासुरेणपूज्यत्वाद्बाललीलासुकोतुकात्॥५५॥बाणार्चितांघ्रियुगलोबालकेलिकुतूहली॥ब्रह्मत्वमेववदंतंनेवेद्य
तत्वात्मकत्वतः॥५६॥ब्रह्मार्चितपदोवेदैःश्लाघनीयंहितेपदं॥शाचातुविष्णुविधिभ्यामर्चितेपदयस्येत्यर्थकमक
मेवदंब्रह्मब्रह्मार्चितपदमितिनामेत्यकृतंतत्सक्षत्वरूपैकदोषादुर्वारः॥ब्रह्मचारीभवान्येनाकृतदारपरिग्रहः॥५७॥
वाचस्पतिस्वरूपेणदेवाचार्यत्वाद्बृहस्पतिः॥बृहतांब्रह्मविष्णुदीनतिज्ञेषेबृहत्तमः॥५८॥वेदैकतत्परोधातुःश्रेष्ठोब्र
ह्मपरोमतः॥ब्रह्मण्यइतिविख्यातोब्राह्मणान्मानयत्यय॥५९॥प्रियाब्रह्मविदोयस्यसमतोब्रह्मविस्मियः॥चीत्का
रोगन्नशब्दःसमेघाज्ञान्यादितामहान्॥६०॥तवास्तीतिबृहन्नादाग्र्यवीत्कारइतिस्मृतः॥कटिसूत्रेकिंकिणीवद्ब्रह्मा

जन्येवगुम्फयन्॥६१॥तादृग्दधद्विश्वरूपंब्रह्मांडवलिमेखलः॥भ्रूक्षोरिंगितमात्रेणभक्तेभ्यःसंपरोदद्त्॥
६२॥भ्रूक्षेपदत्तलक्ष्मीकोभगोगायन्युदीरितः॥भद्राःमंद्रामृगाश्चेतिसंतिद्विरदजातयः॥६३॥तेषुत्तमा
भद्रजातिभद्रस्त्वंतादृशानतः॥दितीयाद्वित्रयंयद्वत्तदपघ्नस्त्वंभयापहः॥६४॥उत्पत्तिंचविनाशंचभूता
नामगतिंगतिं॥वेत्तिविद्यामविद्यांचयुव्यसेभगवानिति॥६५॥भक्तैकलभ्योध्रुवयःशक्यःसेवितुंसु
लभोभवान्॥सिद्धिर्धत्सेभस्मधत्सेभूतिदोभूतिभूषणः॥६६॥भव्योभावुकरूपत्वाद्विश्वात्मकत्वतः॥
भूतानांभूतलक्षणांशाचारंचरहिनां॥६७॥अतीतानामधिष्ठानमतीतूलयाभवान्॥भोगदात्ता

मंत्राःसामर्ग्यजूरूपाःषड्वर्णैकाक्षरादयः॥६९॥रहोविचारूपाश्वराज्यभारोपयोगिनः॥तद्रूपत्त
दभिमानिदेवतातस्यकारकः॥७०॥तेनमंत्रोमंत्रपतिर्मंत्रीत्यपिचगीयसे॥मदसमाधिसंभूतेध्व
यान्यविषयाग्रहः॥७१॥रमसेतद्युतेचित्तेमदमत्तमनोरमः॥मरुत्वावान्नज्ञानयामोज्यावाविल
सत्कृतिः॥७२॥यषांक्वापिगतिर्नास्तिमंदानांज्ञानकर्मणोः॥अभावेनगतिस्तेषांमपिमंदगति
स्ततः॥७३॥यस्याज्ञानयुतासंपत्तादृग्यस्यनिरीक्षणंदृशेवदत्तधीश्रीकोमतिमत्कमलेक्षणः॥७४

याचातुसतिमानितिभिन्ननामत्वेनपठितंतत्कमलेक्षणनाम्नोमकारस्यायेषठित्वमयुक्त्वादुपेक्ष्यं॥
बलवीर्यशरणमग्रनः सम्यक्स्थैर्यकृतनुर्भवान्॥महाबलोमहावीर्योमहाप्राणोमहामनाः॥७५॥यस्यरसा
दिकनामष्टकनुमकारार्थकं॥रसः परमआनंदोरसोवैसारतिश्रुतेः॥७६॥रतिभारत्कपारव्यस्थभास्करा
भिचित्तःकृतो॥गणेशानामखद्योतेषमशतमदोभगीत॥७७॥शोतादोमधुरारावेसभीत्यारसप्रियः॥
सरस्यतेचर्क्यतेपाशैर्भूभृयानुभूयते॥७८॥रसस्यत्तनुनोरत्निरंजनेनासिरनकः॥रणेःशत्रुनेवीरशास्त्र
गीतादिपाटिभिः॥७९॥देशाख्यनोपिसिध्यर्थंजितोरावणचिंतः॥रक्षोसिभस्मसात्कुर्वन्रक्षारक्षाकरःस्म
तः॥८०॥रत्नगर्भामहीतस्मैरत्नगर्भस्तरायः॥राज्यतन्त्रन्यसौरव्यचरद्राज्यसुखप्रेरः॥८१॥तारणधनुरा

ध्यानप्रियोगजावासशालायांप्रीतिसंयुतः॥विलासोहिपरंधामयस्यलास्यपरोहितः॥९६॥येलोभकारणोलो
काशीघ्रभक्तवरप्रदाः॥तेषुश्रेष्ठत्वपारम्यातालाभक्तोऽविश्रुतः॥९७॥वैराग्यारण्यागणपतेरहेतभजनेरतः॥
कश्चिद्भ्रान्तादहेताहुरण्येास्यत्तमापिवा॥९८॥यद्यद्वंतसुरिरयसमिद्धेमोहतहविः॥तेनेवतृप्तसीतथा स्व
स्विवदनोमतः॥९९॥वैद्योनप्योत्सुपनिषद्भ्यावेरांतगोचरः॥विकल्पोत्तिहिषड्भावविकाराणांप्रवर्तकः॥१००॥यत्र
क्वचनभक्तेनयत्रेपुष्पफलंजले॥दत्तंतेवतप्रयत्नाद्यन्मक्षयन्नपि॥१०१॥कीर्त्यसेविश्वतश्चक्षुर्विधातोविश्व
तोमुखः॥वामदेवोवत्सुतरंदीव्यसेद्योतसंयतः॥१०२॥विश्वनेतासिजगतोविष्णोर्वानायकोयतः॥स्वयंत्रस्त
मनेनवज्रिवज्यनिवारणः॥१०३॥विश्वनिर्माणपर्योप्तोदक्षोविघ्नंभउच्यते॥विश्वबंधनविघ्नंभाधारस्तस्या

पिधारणात्॥१०४॥ब्रह्मांडनांतरीक्षानांचेशोविश्वेश्वरप्रभुः॥शब्दब्रह्मपरंवाचमतीत्योनरूपधृक्॥१०५॥
रामप्राप्यःशांतिदांतिजितचित्तेनलभ्यसे॥शेवान्नशक्तपागणांश्रेष्ठेशंभुशक्तिगणेश्वरः॥१०६॥शंभुशक्ति
रितिप्राचांभिन्ननामत्वेनपाठःशंकरप्रायेगणेश्वरपरस्यासांगस्यादयुक्तः॥ज्ञास्यादेरत्रदेवीयदेवतास्तितदा
त्मकः॥तस्याशिरवावामध्येयःपरमात्मात्रवस्थितः॥१०७॥ऋतिसिद्धोस्तितद्रूपःशिरवायनिलयोभवान्॥
त्राताशरण्यप्रालेयाचलात्माशिखरीश्वरः॥१०८॥नातीचंपकवृंदारैन्यैरुत्तुंभवान्पिष्टपनुकुसुमस्रग्वी
सर्वदायुगपद्धत्ते॥१०९॥मूलाधारेगणेशोस्तिचक्रषट्कंतदूर्ध्वतः॥षण्णमाधारभूतायेषडाधाररतिस्मृतिः॥११०॥
ऊर्ध्वयुग्मचक्रेषुमेत्रस्थःषडक्षरः॥प्राचीत्वेतन्नामहृद्यमन्यताख्यातं॥तद्भेणेशतंत्रतत्सुराणांरहस्या

संसारवैद्यस्त्युक्तोभवरोगविनाशकः॥१॥सर्वज्ञःसकलज्ञाताजगत्तात्मविनायकः॥सर्वेषामपिरोगा
णांदिव्यंपीयूषमौषधं॥२॥तस्यापिनाशयन्दोषान्सर्वभेषजभेषजं॥लीलयासर्वजगतांनिर्मितिस्थि
तिसंहृतिः॥३॥सृष्टिस्थितिलयक्रीडःकृत्यंसंरचयन्क्षणात्॥दानवरचितश्चेत्वसुरकुंजरभेदनः॥४॥
सिंदूरितमहाकुंभःसिंदूरारुणमस्तकः॥सद्भक्तेक्षणसंदृश्यतेपीयूषैकनिधानं॥५॥स्वभक्तभयदरा
सीतिसद्मसद्भक्तिदायकः॥साक्षीपश्यसिसाक्षात्त्वंविघ्नंचिन्मानपेक्षया॥६॥समुद्रमथनेदेवैर्मथनारंभ
णेचितः॥स्वयंवेद्यःस्वयंज्योतिःस्वयंज्ञःस्वदक्षिणः॥७॥स्वतंत्रस्त्वंस्वयमेवासिनानातंत्रात्मानायकः
अमोघकृत्यनात्मत्यसत्कृत्यरतिगीयसे॥८॥सामगीतेसदानंदात्सामगानरतःसुखी॥हंसोयतिवि

प्रात्मायद्वाभास्वरमूर्तिकः॥९॥एतन्मंत्राक्षरस्यांतेलिखेज्ज्ञाह्रियेमनुः॥तत्प्रतीकमुपादायतस्येशोदे
वतोदिता॥१०॥सायंहस्तिपिशाचीशोनवार्णमनुदेवता॥प्राचांतुहस्तीतिदीर्घांतंपठित्वानामहृत्वेनन्या
य्यात्तेतत्कृणपतिमंत्रेविशेषणात्मंत्रमहोदध्यादिषुकृत्तानामत्तोनादेव॥हकारभायेपिशाचीशपद
स्यनामांतरत्वंकथंतुस्वस्यैवतत्रज्ञानामापाद्यंचेत्सुपेक्ष्यं॥यागःप्रक्षेपधूधोमस्तद्धोमोहवनंभवेत्॥१॥
देवनाःपितरश्चेतिहिरण्यहव्यकव्यभुक्॥हव्याहविःस्वरूपत्वाद्विघ्नस्तिहस्मृतेः॥१२॥हुतद्रव्यंप्रियं
यस्यदेवतायाःसदेभवेत्॥१३॥हविर्भक्षणतोमोदोहर्षःसोपितदात्मकः॥१३॥हृल्लेखाभैरलंचरानेत्र
र्जितोत्पलकलाक्षरैः॥ओंस्त्रांभकाशमात्मन्यंसमानत्वमग्निना॥१४॥तपोविमर्शईकारोविद्युन्नामफलेन॥

प्रयागादेः शरीरादेर्नाशक्षेत्राधिपोमतः क्षमाभर्त्तीक्षितिंक्षांतिमपिवायोबिभर्त्तिसः॥२६॥क्षांतिशीलमु
न्निभाप्यःक्षमापरपरायणं॥शीघ्रसिद्धिदरासौतिक्षिप्रक्षेमकरोभवान्॥२७॥क्षेमंसंसारिकंसौख्यमानं
दःपरमार्थिकः॥उभयात्मात्वमेवतिक्षेमानंदरतीर्यसे॥२८॥कल्पवृक्षरवक्षोण्यामिष्टान्सर्वान्प्रयच्छसि॥
धर्मादिदःस्वभनातानतःक्षोणीसुरद्रुमः॥२९॥कल्पद्रुमत्वंविविनत्तेषुविंशतिनामभिः॥धर्मप्रदोर्थ
दःकामदातेत्युक्तास्त्रिवर्गदः॥३०॥स्त्रीणांजीवत्पतित्वादिदत्तेसौभाग्यवर्धनः॥विषादोविभवरोगा
नेसंपतिरायकः॥३१॥भोगजीवन्मुक्तिरानाद्भुक्तिमुक्तिफलप्रदः॥आब्धेःसहस्रारद्रारणामूर्वाणांपंडितो

सहः॥३२॥साम्यंप्रदर्शयन्सभ्येष्वाभिरूप्यकरोमतः॥समरेकांदिशीमपिवीरश्रियंददत्॥३३॥नामस्म
तवेतोवीरश्रीपदः कीर्त्यसेबुधैः॥पाचातुवीररतिभिन्नेनाम्याख्यातेतत्तेष्टानवर्णनपरनाम
समूहमध्यदात्यगतगुणांतरकथनपरोनाम्नःसंदर्भःशुश्रूषायावदुपेक्ष्यं॥वीरश्रीयंजबफलंददा
नोविनयप्रदः॥३४॥सर्वभक्तवशंकुर्वन्सर्वंसर्वंस्वकरोत्रवान्॥बीजदोषान्स्रावणतोनाशयन्
भंदोषहा॥३५॥पुत्रःसूनुश्चदुहितृत्मोदुहितृःसुतान्॥नप्तृन्नप्तृणस्नोद्विचारदानःपुत्रपौत्रदः॥३६॥
श्रीधरोगवतीमेधामेधादस्तित्वरोगदः॥लोकप्रियसदुणख्यातिस्तत्परोनन्दकीर्तिदः॥३७॥शोकहारो
ज्ञानदोज्ञानरतिशोकहारमेधित्॥दुर्भगत्वापहारेणस्त्रीणांदाभाग्यनाशनः॥३८॥वाचःस्तोत्रोसिद्धा
नांप्रतिकूलंभजत्यतो॥प्रतिनाहिमुखस्तंभःकथंसस्मृतिमात्रतः॥३९॥सेवकेषुक्रोधवुद्धारक्षाचित्तानिश

पराभिचारशमनोभारणाभ्यस्यकर्मणः॥स्वशत्रुभिःपर्णातस्यनिष्फलीकरणान्मतः॥३१॥भंजय
न्सर्वदुःखानिदुःखभंजनकारकः॥अथकालस्वरूपत्वमुक्तंविंशतिनामभिः॥३२॥पद्मपत्रसहस्रस्य
सूक्ष्मसूच्याभिवेधने॥दलेदलेलवःकालःसहस्रेणलवेत्रुटिः॥३३॥त्रुटेःज्ञातेतरस्तेनिमेषस्त्रि
ज्ञातामवेत्॥अष्टादशनिमेषेःस्यात्काष्ठातत्रिंशताकला॥३४॥तत्त्रिंशताक्षणस्तेषट्घटीताभ्यांमु
र्तकं॥प्रहरस्तुचतुष्कैस्तुचतुष्कैनक्तंदिवा॥३५॥रतिभारत्युपाख्यस्यभास्वराग्निचितःकृतौ॥गणेज्ञा
नांसहस्रत्वरवधातेसप्तसप्तते॥३६॥अहर्निशंत्वहोरात्रःप्रहरैरष्टभिर्भवेत्॥तेपंचदशपक्षस्तौमासःषड्य

नेतुते॥३७॥ताभ्यांतुमानुषंवर्षंतैःषष्त्याद्विशतीयुना॥दिव्यंद्वादशसाहस्रैर्दिव्यवर्षैश्चतुर्युगं॥३८॥
चतुर्युगसहस्रेणकल्पैकोदिनोलयः॥द्वासप्ततिसहस्रैस्तैःस्यान्मन्वंतरमलोविधेः॥३९॥राशीर्द्वादशमे
षाद्याःकृत्तिकाद्याश्चनारकाः॥त्रेमेचतिथिभेदाश्चकल्पैचदशतिथिका॥४०॥विष्कंभप्रथमायोगा
स्तद्रूपाःसप्तविंशतिः॥योगाअमृतसिद्ध्याद्याअनेकाद्यास्त्वमेवया॥४१॥ख्यादिसप्तवारात्मावत्वादि
करणात्मकः॥चत्वारिगतिनक्षत्रमंशकानित्यमेवहि॥४२॥राशीनामुदयोलग्नंहोरालग्नार्द्धसंमिता॥को
लंचेत्यराशुमारंमेरुःसौवर्णपर्वतः॥४३॥सप्तर्षयःकरुणयाध्रुवोत्तानचरणिध्रुवः॥राहुर्द्वादशयोज
नोच्छ्रितोत्वर्द्धपाणिवनचरः॥४४॥कल्पेनाल्पात्ययेप्राप्तोनगरंसहरणक्रिया॥सहिःस्थितिश्चेनगरं

मंचस्यब्रह्मविष्णवीशरुद्राः पादाः सदाशिवः॥ फलकस्तत्त्वकामेशः शिवस्तस्यांकगानी॥४८॥शक्तिः का
मेश्वरीत्येतत्सत्यापिभवदात्मकाः॥त्रिदशादिकदौलंताअर्थास्त्वंतिथिभिर्मताः॥४९॥भवांभूतम
तीतंचभव्यंक्षेमंचभाविच॥भवोद्भवःशिवोसन्नःसंसारभवोथवा॥५०॥अथसांख्यादयोवि
द्याःषड्दृशाःसप्तविंशतिः॥सांख्यंकपिलमुन्युक्तंशास्त्रंपातंजलंपुनः॥५१॥सामसूत्रनिदानोरव्य
योगःकणिपतीरितः॥ब्राह्मादीनिपुराणानिश्रुतयोबहुवादयः॥५३॥मन्वाद्याःस्मृतयोवेदांगा

निरुक्त्यादिकानिषट्॥सदाचारःसदाचारसंग्रहात्माधुनातनः॥५४॥मीमांसाधोक्षाध्यायीसंकर्षस
हितासती॥त्रिचनुर्लक्षणेभक्तिर्ब्रह्ममीमांसकेऽपि॥५५॥कृष्णद्वैतममुनिप्रणीतोन्यायविस्तरः॥क
श्यपनुःसामवेदानामुपवेदोऽपिकश्यपात्॥५५॥आयुर्वेदधनुर्वेदगांधर्वीस्तन्मयोभवान्॥काव्यनाट
कशास्त्राभ्यांस्वयंदृश्यंचगृह्यते॥५६॥अन्यमष्टविधंदृश्यमष्टाविंशतिधाचयत्॥संकीर्णंयच्चबहुधा
तत्तत्सर्वात्मकोभवान्॥५७॥विश्वेवैखानसादीनीतुमहेशितुः॥एथकृत्वात्रिचत्वारिंशत्तेचाष्टौस्व
तन्त्रस्थानंसदात्मतः॥अकारणेनवस्थानंतदभावेसतत्त्वदात्मके॥५८॥शक्तादित्रितयेशक्तेर्गणस्य
स्यविवस्वतः॥तत्त्वदृनास्तिकोभीतेअपिनाहितनस्तथा॥५९॥कोयंकारणस्यांतरवस्थानसदात्मता॥अ

अधआत्मन्यनात्मत्वभ्रमोनात्मनिचात्मना॥एतत्सर्वंभवानेवभगवन्परिकीर्तितः॥६२॥इतिभास्युपाख्यस्य
भास्करांघ्रिचिंतःकृतौ॥गणेशनामसाहस्रस्वद्योतेशतमंभवं॥६३॥मोक्षस्त्वविघाविध्वंसस्ततोवदव
शिष्यते॥तत्सुखंप्रत्यगानंदोभोगःसोनुभवात्मकः॥६४॥अयंयोगःसंगरहितस्तद्विसत्यमवाधि
तं॥सएवाणुर्मनःषष्ठेंद्रियागोचरतावशात्॥६५॥ततोधिकस्यसोख्यास्याभावादेवसवैमहान्॥त
दिवसम्यगस्तीतिस्वस्तिनास्तितत्तः परं॥६६॥अन्यस्यदूरीकरणात्तदेवब्रह्मसम्मतं॥दूरात्सारणमात्रेनदि
तुनाशोपितेनहृद्॥६७॥स्वधेतिपितृदेवत्यंस्वाहेत्यग्यादिदैवतं॥श्रौषडित्यौदयस्तत्तच्छब्दयुक्तंफलस्य

कांक्षकं॥सर्वेषांकर्मणामिष्टसिद्ध्यर्थत्वान्महाफलेसुखेलब्धेतुतत्रैवतत्सर्वंपर्यवस्यति॥६९॥तेनकर्मापिस
फलंभवेदेकात्यदुःखदं॥मोक्षेधीर्लीनमन्यत्रवितानंतद्यंभवान्॥७०॥त्वमेवप्रत्यगानंदःप्रत्यग्योधस्त्वमेवहि॥
योभित्स्यतेसंविद्धाद्यवृत्तिनिरारिकः॥७१॥तदेकमणवेत्रायसोषधीमवरात्मिका॥सर्वस्यज्ञमनात्स
वीपरमात्वेशमोयसः॥७२॥एकएकाद्वितीयस्त्वंभेदत्रैविध्यशून्यतः॥गंवीतातद्धितेरेकाक्षराधारः
स्मृतः॥७३॥ॐमित्येकाक्षरस्थत्वादेकाक्षरपरायणः॥एकाधीःस्यात्समाधावणापिमतिभवान्॥७४॥अं
हमीपलयंकुर्वन्निरयंमतियोगिनः॥परात्मकमपरास्त्यकवीरस्त्वंतानचापरः॥७५॥मतिभूतमवस्थानारेकानेरस्य
रूपधृक्॥एकधाबहुधाचैवदृश्यरूपेनलक्षवत्॥७६॥ब्रह्मणश्चतिश्रुत्यादिरूपास्यपरंपरा॥त्वमेवहिभुतोद्यक्षो

हैमातरोस्युमागंगेमातरौतपविश्रुतौ॥७८॥तेषेवमूर्तिरम्याख्यातेनद्विवदनोभवान्॥शीतोष्णदीप्यतिक्रो
तोद्वहातीतरतिश्रुतः॥७९॥रजस्तमश्चातिलंघ्यवर्तमानोदयातिगः त्रिधामासूर्यचंद्राग्नितेजस्त्रितयमूर्तिमान्॥८०॥
त्रयाणामपिलोकानांकरणात्त्रिकरोभवान्॥वर्यादृग्भिश्चयाकांक्षधर्मकामार्थकर्मणां॥८१॥फलप्रदस्तित्रेतात्रि
वर्गफलदायकः॥गुणत्रयवतीमूलप्रकृतिस्त्रिगुणामता॥८२॥तस्याधितिस्त्वमेवेतित्रिगुणात्मेतिगीयसे॥त्र
याणामपिलोकानांत्रिलोकादिश्चकारणं॥८३॥रमालक्ष्मानंगयोगस्त्रिशक्तिःकथ्यतेमनुः॥माभवोत्साहमा
त्रावात्रिशक्तीशास्तदीश्वरः॥८४॥त्रिलोचनश्चतुर्बाहुश्चतुर्वक्त्रश्चतुष्कुटः॥आत्मांतरात्मतानात्मापरमात्मे

तिभेदतः॥८५॥आत्मोपनिषदिप्रोक्तश्चतुरात्मात्वमेवहि॥चतुर्विधीमुखेवेदायस्यसत्यंचतुर्मुखः॥८६॥भे
दोदंडःसामदानमित्युपायचतुष्टयं॥चतुर्विधोपायमयस्तत्तन्यफलसाधकः॥८७॥ब्राह्मणब्रह्मचर्यादिवर्णा
श्रमविभागज्ञः॥विहितैःकर्मभिःप्राप्यश्चतुर्वर्णैश्रमाश्रयः॥८८॥गुहायांवर्त्तयेत्तिष्ठन्पश्यतीमध्यमापराः॥
वैखरीपरितोबाह्यवर्त्तनेनभवत्तियत्॥८९॥द्वौचेविधवचोवृत्तिपरिवृत्तिप्रवर्त्तकः॥चतुर्थश्चेजनप्रीतश्चतुर्थीति
थिसंभवः॥९०॥रतिनामाद्वयस्यास्यदक्षेशद्गुराणतः॥नादबिंदुमकाराकाराकाशःप्रणवोस्थिताः॥९१॥त्वच
शेरमुनःपंचाक्षरात्मापरिकीर्त्यसे॥ब्रह्माविष्णुश्चरुद्रश्चेश्वरश्चसदाशिवः॥९२॥यस्यतेविग्रहाःपंचसपं
चात्मेतिगीयसे॥विस्तीर्णंविदनंयस्यब्रह्मोडुवधक्षमं॥९३॥पंचोर्ध्वलारवाचिलात्सपंचास्यइतिस्मृतः॥

पंचाधारोसिभूतानांपंचानामपिधारकः॥९५॥सर्वदासूर्यकोटिप्रभः सन्कृतत्रेतयोश्चन्द्रवर्णोद्वापरेशक्रवर्णोपमानःकलौधूम्रवर्णोभवंश्चवर्णोभवान्॥९६॥जपन्पंचाक्षरंहोवंपंचाक्षरपरायणः॥आमध्य
मयाद्यंयुष्टात्यमाणंतालउच्यते॥९७॥तालपंचकदेहाढ्यःपंचतालोसिवामनः॥पंचहस्तमितःपांशुरपिपंचक
रोभवान्॥९८॥तारवाग्भवलज्जासःमासादपरयासहृत्प्रणवाःपंचतेर्ज्ञेयःपंचप्रणवभावितः॥९९॥सद्योजात
वामदेवाघोरतत्पुरुषेश्वरैः॥पंचब्रह्ममयस्फूर्तिरभिन्नस्फुरणात्मकः॥५००॥पंचावृत्तिस्तवप्रोक्तोरंगाद्यावरणे
वृतः॥छन्नोवापंचभिःकोशैःपंचावरणवारितः॥१॥लडुकमंडकपूरीफेणीवटकाभिधानिभक्ष्याणि॥यस्य
प्रियाणिपंचापिपंचभक्ष्यप्रियःसभवान्॥२॥वाणेश्वर्यभिधावायाःकामेश्वरशिवस्यच॥प्रत्येकंपंचबीजानिय

सिद्धान्येवतद्विदो॥३॥तदात्मकतयापंचबाणःपंचशिवात्मकः॥षट्कोणपीठःकोणाःषट्शून्यास्थानानियस्यसः॥४॥
षट्चक्रधामात्वमूलाधिष्ठानमणिपूरकाः॥अनाहतविशुद्धाज्ञावासस्थानानियस्यकः॥५॥मूलाद्यामणिपरंषट्को
शाग्रंथीभिनत्तियेन॥वह्निकुंडलिनीसंवभवान्षट्शिवभेदकः॥६॥षट्प्रभुवनवर्णतत्वकलामंत्राख्याःषडध्वानः॥
तेषांधनकर्त्तेषड्ध्वातीतेविध्वंसी॥७॥महाह्रदानांभिरुरोगांभीर्यणषडंगुलः॥पिचिंडिलत्याद्यस्येषष
डंगुलमहाह्रदः॥८॥षट्संख्याकानिज्ञात्मानिमुखेयस्यसषण्मुखः॥सभवान्षण्मुखध्यातासेनानीर्यस्य
तेनुतः॥९॥षडंगयुवतिश्छन्नःषट्शक्तिपरिवारितः॥षट्रिपुवर्गविध्वंसीकामक्रोधोचरस्मरः॥१०॥लोभमोह
मदान्हंसिषडाम्नेरिहितान्॥अज्ञानायांपिपसांशोकंमोहंनरामतिं॥११॥षड्भिर्ज्ञाहितान्निघ्नन्षड्भि

षट्कोनोदितैस्तैर्युक्तिभिर्योनगृह्यते॥२२॥ यागतीतः षट्तर्कदूरत्यभिधीयते॥षट्कर्मनिरतः सत्त्वः ष
ट्सुयागादिकर्मसु॥२३॥ मधुरादिरसानामप्याधारः षट्सास्रयेः॥अतत्त्वाद्याअधोघःस्थाः सप्तलोकायदभि
गोः॥२४॥ सप्तजंघादयोद्वीपायस्यसप्तिभुवर्मुखः॥ऊर्ध्वोर्ध्वीः सप्तगोलोकावधयोयस्यमूर्धिसः॥
॥२५॥ सप्तपातालचरणः सप्तद्वीपोरुमंडलः॥सप्तस्वर्लोकमुकुटश्चतिनाम्नेपरीतः॥२६॥मौलिनेदमिः
सहितःसप्तरत्नच्यतेशिवः॥मणिमल्लयधेतत्सेभवान्याराधयेत्तम॥२७॥सूर्यायवाबरतेन
सप्तसप्तिवरभरः॥स्वाम्यमात्यादिसांगयुक्तराज्यात्सुखदंदत्ते॥२८॥सप्तांगराज्यसुखदःसप्तभिःकश्यपादि

भिःगणदेवैश्चसेवत्वात्सप्तर्षिगणमंडितः॥२९॥सप्तछंदोनिधिःपथ्यछंदःसप्तकसंश्रियः॥होत्रादयाप्र
वाकांताहोतारःसप्तसामिकाः॥३०॥महाहविर्मनुगीतिसप्तहोतानदात्मकः॥भोगादित्वरत्वान्नादरतिसप्तस्व
राश्रयः॥३१॥ सप्ताब्धिकलिकासारोयस्यक्रीडासरोर्णवः॥प्राक्प्याद्यमात्सैन्यत्वात्सप्तमात्रनिषेवितः
॥३२॥ पथ्यानिसप्तछंदांसितेषांमोदनयोमदः॥तेनैवघूर्णनात्सप्तछंदोमोदमदःस्मृतः॥३३॥पथ्यानिसप्त
छंदांसितेषांमोदनयोमदः॥तेनैवघूर्णनात्सप्तछंदोमोदमदःस्मृतः॥३३॥पथ्याद्यऋतुपूज्यत्वात्सप्तछंदोम
यःप्रभुः॥अष्टमूर्तिःशिवस्तेनयन्मूर्तिर्हृदिचिंत्यते॥३४॥सोष्टमूर्तिर्ध्येयमूर्तिर्ध्येयोगाष्टगणैर्मिः
प्रकृतिर्हकृतिसहसैचतन्मात्रसंज्ञिताः॥३५॥एकमूलीयोजनयतिसोष्टप्रकृतिकारणं॥अष्टांगयोगफलभूः
समाधंतेयमादिभिः॥३६॥अंगैर्युक्तस्यहृत्तिरोधस्यफलदायकः॥एकजेष्टदलेतिष्ठन्नेकपत्रांबुनानसः॥३७॥

अष्टशक्तिसमृद्धश्रीर्दलाष्टकनिषासिना॥तीव्रादिशक्तभष्टकेनपरितःसेवितोभवान्॥३८॥इतिभास्वरण
ख्यस्यभास्करस्यमिचित्तकृतो॥गणेशानामसाहस्रंस्वयंतेनवमंशते॥३९॥९००॥ज्ञानानिमादित्तिद्धीना
मष्टैश्वर्यप्रदायकः॥अष्टपीठोपपीठश्रीर्महापीठपीठपः॥४०॥पुराणेस्मृत्योर्भूरिसंख्ययोःसंपदात्म
कः॥अष्टमीतुमहालक्ष्मीर्ब्राह्म्याद्याःसप्तमातरः॥४१॥अष्टर्तोयस्यतिष्ठंतिसोष्टमात्रमासमारुतः॥अष्ट
भैरवसंज्ञोष्टोरुचाबटुकहृदयः॥४२॥तेसंज्ञावसंज्ञोष्टोतुप्रभासांताधराद्यः॥तैर्वेष्टितोभवानष्टवसु
वेष्टःप्रकीर्तितः॥४३॥भूतानिपुष्यवंतोस्मरेतद्रूपोष्टमूर्तिभृत्॥अष्टचक्रानवद्वारादेवानांपूरितिश्रुतः

॥४४॥यंत्रेतिष्ठन्नष्टचक्रस्मरमूर्तिरितिस्मृतः॥तिलेक्षुसक्तचिपिटाः॥कदल्यामोदकास्तित्वः॥४५॥नारिकेल
घृनोक्तास्तस्यहृद्यहविःप्रियः॥नवनागासनाध्यासीनागैःकैटकादिभिः॥४६॥पद्मेवसुमधेचयस्यासनमधि
ष्ठितंनागासनंश्वसमुद्रारीन्द्रवनिध्वनुशासिता॥४७॥नवद्वारपुराधारोनीरूपेणदेहभृत्॥कुलाकुलमहस्रार
मूलाधारादिमानिषंढः॥४८॥त्रैविक्रतिनवस्थस्थे॥नवद्वारनिकेतनः॥धूम्रघनेतवैरीरूपशंकरस्कंदरेः॥४९॥
वरश्यासाधनोपपदेयुक्तानारायणानव॥नवनागरायणस्तुत्यःस्तूयतेतेनतेनेति॥५०॥दुर्गायानवकूटमाऊ
चेरुग्रयरयाभि-धाः॥असिदुर्गाभिरीप्रख्यानवदुर्गानिषेवितः॥५१॥तानभक्तानासत्यानरक्षिमेशीस्वभावसु
गानां॥नवनाथमहानाथोमहानाथोनाथत्वातिभाषूर्णोश्वभवान्॥५२॥२कोटकारिमहानवनागविभूषणः॥

दशोद्दशतदात्मात्मोच्यापकः सदशात्मकः॥४४॥महागणपतेर्मूर्तिभवान्दशमनोभवान्॥इंद्रादयोदशदिक्पात्
ऊर्ध्वाधोदिग्धीश्वरो॥४५॥क्रमाद्भवांतरतिदशदिक्पतिविहितः॥दशाध्यायश्चतुर्वेदषड्ंगध्ययनान्मतः
॥४६॥दशप्राणः पंचपंचप्राणनागादिरूपवान्॥वाग्घात्मत्वगात्मदशेंद्रियनिषेवकः॥४७॥उक्ताहुति
पिशाचीतिमंत्रश्चत्मणवादिभिः दशाक्षरमहामंत्रस्त्वदेवत्यस्त्वमवसः॥४८॥दशदिग्व्यापिदेहत्वाद्दशाशा
व्यापिविग्रहः॥रुद्राएकादशारभ्यसहस्राणिसहस्रशः॥४९॥एकादशादिभीरुद्रैःरुद्रैस्तैःसकलैर्नुतैः॥
तारशक्तीविघ्नशक्तीवशमानयषड्ढृयं॥५०॥एकादशाक्षरोमंत्रस्त्वदेवत्यस्त्वमेवसः॥द्वादशोद्दादशादित्यागादे

र्हृदशभिर्भुनैः॥५१॥द्वादशांतंललाटोर्ध्वंब्रह्मरंध्रावसानकं॥मरुतो योगिनांतन्नद्वादशांतनिकेतनः
॥५२॥पुरुरवःप्रभृतिभिःपूज्यस्त्वंविश्वदेवतैः॥त्रयोदशाभिराभिन्नविश्वेदेवाधिदेवतैः॥५३॥चतुर्दशा
नामिंद्राणांमनूनांषरदोधिपः॥चतुर्दशेंद्रवरदश्चतुर्दशमनुप्रभुः॥५४॥चतुर्दशादिविद्याढ्यावेदाद्याः
सोपवेदकाः॥चतुर्दशाष्टादशाचमंत्रसूक्तास्तासुपीठगः॥५५॥आपोतत्यादाचसत्याच्चतुर्दशनगत्मभुः॥
यत्पंचदशभिःस्तोमोज्यस्तोत्रचतुष्टयं॥५६॥सामयुक्ततदात्मत्वात्पंचसप्तदशोभवान्॥स्वस्थाराकुंचषट्
चदशीशीतांशुनिर्मलः॥५७॥षोडशाधारनैनल्ययोस्यंतश्चकुसंस्थितेः॥षडाधारनवाधारषोडषाधार
लक्षणं॥५८॥वेदांगुरुमुखादेवत्यागमशिवशासनं॥स्वस्वाभिमतेमानेनषोडशास्यरमात्मकं॥५९॥

षोडशांतयरावासोब्रह्मरंध्रात्मकर्णिकं॥आरभ्योर्ध्वंषोडशांतमुन्मन्याःपरतःस्थितः॥६०॥अम
तामानेदस्यादिषोडशोद्भूत्यात्मकः॥कलासप्तदशीनामभूतिस्त्रिपुरागमे॥६१॥त्रयोदशाक्षरीतुर्यवि
द्याख्यात्वंतदात्मकः॥यच्चसप्तदशस्तोमंरथस्तोत्रचतुष्टयं॥६२॥सामयुक्ततदात्मत्वाद्वैरूपसप्तदशो
मृतः॥वैषड्शाश्रावयषनाम्नोषोडशेयनामहृ॥६३॥इतित्वंव्याप्तषयसानितिसप्तदशाक्षरः॥अष्टादश
द्वीपपतिःसप्तैकादशसंख्ययोः॥६४॥द्वीपोपद्वीपयोर्नृसिंहस्त्वाघोरधीश्वरः॥मात्स्यकोर्मंब्राह्मषा
भाद्यष्टादशपुराणकृत्॥६५॥अष्टादशौषधीसृष्टिधान्यसृष्टिविचक्षणः॥सुरब्यधान्योषधान्यानि

तेषुद्वादशषट्कमाते॥६६॥विधयोऽपूर्वनियमपरिसंख्याश्चथक्थक्॥प्रयोगविनियोगोप्रत्याम्
म्नेयंतेत्रिधा॥६७॥गुणप्रधानभेदादेत्यष्टादशविधिःस्मृतः॥नागरशाविरंधाद्याःस्युतेचालि
पयोभुवि॥७०॥त्वष्टादशातदशोत्थाओषधीतरभिराश्रिताः॥दशभेदेनबहवस्तद्भेदानेवविचक्षणः॥७
अष्टादशलिपिव्यष्टिसमष्टिज्ञानकोविदः॥दशहस्त्यंगुलेयःपदाअंगुलेयादशः॥७२॥एकवि
शाःपुमानात्मेत्यामनंत्येतरर्षिणः॥सहश्रुंगचलेनैकविशत्यंगुलिपल्लवः॥७३॥तेत्वानिजिनसंख्य
नितदूर्ध्वेःपुरुषोभवान्॥चतुर्विंशतितत्वात्मापंचविंशाख्यपूरुषः॥७४॥नक्षत्राणांचयोगानांमी
शाःकलाक्रिमाद्भवान्॥सप्तविंशतितारेशःसप्तविंशतियोगकृत्॥७५॥द्वात्रिंशद्वरवाधीराश्चत्वारोभ्य
रवाष्टकाः॥असितोगदयोयेयेतेषांतेषामधीश्वरः॥७६॥पुष्करायाश्चत्वारस्त्वात्मः संतिषण्णाम

षट्विंशत्तसंभूतिः श्रीवर्तेत्रोक्त्यादिशा॥शिवादिक्षितिपर्यंतषट्विंशत्तत्त्वकारणं॥७८॥वन्हेः सूर्य
स्यचंद्रस्यदशद्वादशषोडशाः॥कलाः संततिरात्मत्वाद्दशविंशत्कलात्मनुः॥७९॥मरुद्गणनतश्वासो निश्च
त्यूगतिश्वसः॥नामदेकोनपंचाशन्मरुद्गणनिरर्गलः॥८०॥पंचाशदक्षरश्रेणीत्युच्यतेमातृकात्मना॥
श्रीकंठादिशिवात्मत्वात्पंचाशद्रुद्रविग्रहः॥८१॥केशवाद्याश्चकीर्त्याद्याविष्णवस्तस्यशक्तयः॥पंचाशद्वि
क्षुशक्तीशस्तदीशत्वेनरूप्यते॥८२॥एकपंचाशतोर्णानामालयोत्पत्तएववा॥नादएवतदात्मत्वात्सैचा
शन्मातृकालयः॥८३॥लैंगवर्णितपाशानामविद्यापंचपर्वणां॥अष्टाष्टद्विखसुधृतिभिन्नानादेहरा

नो॥८४॥त्वद्रूपत्वाद्विपंचाशद्रुद्रः श्रेणीतिगीयसे॥त्रिषष्टिश्चतुःषष्टिर्वावर्णाः शंभुमतेमताः॥८५॥
कलाअपिचतेः षष्टिःसैसिद्धास्तत्समाश्रयः॥तन्निर्णेतातत्रवनिस्त्वत्रिषष्ट्यक्षरसंश्रयः॥८६॥च
तुः षष्ट्यर्णनिर्णेताचतुःषष्टिकलानिधिः॥अघोराद्यैश्चतुःषष्टिमिथुनैर्वेष्टितोभवान्॥८७॥चतुः
षष्टिमहासिद्ध्याःनोवेदवेदितः॥श्रीवृतौर्थान्यष्टषष्टिःश्रीकोशीपाघखड्ययोः॥८८॥उक्तानितै
ष्वक्षेत्रेषुभावयन्भैरवेशिव॥अष्टषष्टिमहातीर्थक्षेत्रभैरवनः॥८९॥अष्टत्रिंशत्कलात्मत्वाच्चपंचा
शन्मात्रकोऽक्षरः॥हंसःश्रीवृःमतेहृत्स्थनिष्क्रियेबके॥९०॥तद्विसर्गमूलविंदुतिचतुर्नवतिसंख्य
कः॥इत्युक्तःकलसंचेनामरुद्गणेनवर्णिताः॥९१॥चतुर्नवतिमंत्रात्मोतावन्मेत्रात्मकोभवान्॥भत्व
तुश्चयुक्तेलिताच्चनवतिःषड्यधिकेविंशतीवर्षस्थतावद्भिर्नित्यतात्मकरंतिख्याख्यातेतत्षड्नवतिस

शतानंदःशतगुणआनंदामानुषादयः॥ब्रह्मानंदांतिमायेयेतेसर्वेपित्वदात्मकाः॥९४॥ब्रह्माऽना
मनंतानोधर्त्तोशधृतिर्भवान्॥पद्मपत्रायतक्षस्त्वंशतपत्रायतेक्षणः॥९५॥शतानीकोभूरिसेन
श्चाद्यःशतमखोभवान्॥अथचबहुसंख्यानिपूर्णनादोनियस्यसः॥९६॥शतधाराभरास्त्रीक्ष्णाय
हायुधवरस्य॥वज्रोलूक्षयुधोवातैशतधारवरायुधः॥९७॥सहस्रपत्रनिलयोब्रह्मरंध्रस्थपद्मग
णाः सहस्रवक्त्राः सहस्रफणभूषणः॥९८॥सहस्रशीर्षापुरुषस्त्वेकनामतेस्फुटं॥अनंततनव
चरणः सहस्राक्षःसहस्रपात्॥९९॥सहस्रनामसंस्तुत्यःस्तुसहस्रसंख्यनामभिः॥यमोविंशतिनामानि

सर्वाणीतिविलिः श्रुतिः॥१००॥प्रसिद्धंतत्पुराणेयत्सहस्राक्षबलापहः॥दशसाहस्रफणभृत्फणि
राजकृतासनः॥१०१॥रुद्रयास्तेनिर्मितुःक्षमसाध्यंतवप्रभो॥सर्वविद्याबलाराज्ञिरक्षणेक्षमयो
ननः॥२॥विष्णुनाहिमवत्पृष्ठेस्थापितोगुहवेधिनः॥पुराणवेत्तृवेभोक्तास्तेःस्तुत्यासिनियंत्रितः॥३॥
अष्टाशीतिसहस्राण्यमहर्षिस्तोत्रयंत्रितः॥लक्षाधीशत्रिपाधारोलक्षाधीशाधनेश्वराः॥४॥
तेषामयःसंनाधारोधनस्थंप्रार्थमाश्रितः॥लक्षाणिचित्तस्थैर्यंधर्मसिद्धानितदाश्रितं॥५॥मनो
यस्यनदात्मात्वंलक्षाधारमनोमयः॥चतुर्लक्षनयप्रीतःपुरश्चर्याहिसामनाः॥६॥पुराणाष्टसहस्र्या
थसंख्यलक्षचतुष्टयं॥तैमकाशितरूपस्त्वंचतुर्लक्षमकाशितः॥७॥सर्वज्ञोवात्मतेयत्तानवक्त्र

ग्रहाविनायकाभिख्याः सार्धकोटित्रयात्मकाः ॥ भवस्यच शिवायाश्चप्रत्येकंसंततिस्ततिः
शिवान्नचाधुष्टकोटिविनायकधुरंधरः ॥ विश्वरूपस्यतेंगानिसर्वमंत्राधिदेवताः ॥ ११ ॥
अतःसंजातमंत्रैस्तैर्द्योतितसेवयवैरिति ॥ सप्तकोटिमहामंत्रमंत्रिताक्यवद्युतिः ॥ १२ ॥
ईदृशान्नाधिकस्त्वत्तःकोपिदेवस्तमोभवान् ॥ त्रयस्त्रिंशत्कोटिसुरश्रेणीप्रणतपादुकः

॥ १३ ॥ अनंतनामसर्वेशस्त्वन्नामतांगताः ॥ यावत्स्तुतिश्चितंब्रह्मतावतीवागितिश्रुतेः
॥ १४ ॥ अनंतश्रीरसंख्यास्तविद्यासंपत्तिकीर्त्तयः ॥ निखिलमनंतानामानंत्येगणनातुया ॥ १५ ॥
तावतेदृष्टानंदमनंतानंतसौख्यदः ॥ अनंतानंददानंतुस्वार्हतेपर्यवस्यति ॥ १६ ॥
इतिभारत्यपास्यत्रास्वरूपनिश्चितः कृतौ ॥ गणेशनामसाहस्रंस्वद्योतेदृशमंशतं ॥ १७ ॥
आदौगणेश्वरः पश्चात्तत्सर्वत्रेत्राधिवासकः ॥ तेजोवतीशिरोरत्नेभागदाकांतिमंडितः ॥

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ प्रातःस्मरणीयगणेशस्तोत्रम् ॥ प्रातःस्मरामि गणनाथमनाथबंधुं सिंदूरपूरपरिशोभितगंडयुग्मं ॥ उद्दंडविघ्नपरिखंडनचंडदंडमाखंडलादिसुरनायकवृंदवंद्यं ॥ १ ॥ प्रातर्नमामि चतुरानन वंद्यमानमिक्षुधनुःपाशसुदृणिधारिणमीश्वरं च ॥ मायाकरिंद्रमुखमाशुविनाशहेतुं धर्मायकाममोक्षाणांपुरुषं नमामि ॥ २ ॥ प्रातर्भजाम्यभयदं खलभक्तशोकदावानलं गणविभुं वरकुंजरास्यं ॥ अज्ञानकाननविनाशनहव्यवाहमुत्साहवर्द्धनमहं सुतसंधनंच ॥ ३ ॥ प्रातर्वदामि गणनायकमेकदंतमाक्षुद्धिकारमदगंजमुखं सुरेशं ॥ पाशांकुशौवरगदाभयहस्तमीशविघ्नप्रपंचपरिहारकृतावधानं ॥ ४ ॥ प्रातर्गणेशगणनायकमेकदंतं हेरंबमंबसुतमंबिकचित्तनाथं ॥ श्रीविघ्नराजमभिवांछितदानदक्षं भक्तार्तिभंजनपरं सततं नमामि ॥ ५ ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ८ ॥ ॥ ९ ॥ ॥ १० ॥ ॥ ११ ॥ ॥ १२ ॥ ॥ १३ ॥ ॥ १४ ॥ ॥ १५ ॥ ॥ १६ ॥ ॥ १७ ॥ ॥ १८ ॥ ॥ १९ ॥ ॥ २० ॥ ॥ २१ ॥ ॥ २२ ॥ ॥ २३ ॥ ॥ २४ ॥ ॥ २५ ॥ ॥ २६ ॥ ॥ २७ ॥ ॥ २८ ॥ ॥ २९ ॥ ॥ ३० ॥ ॥ ३१ ॥ ॥ ३२ ॥ ॥ ३३ ॥ ॥ ३४ ॥ ॥ ३५ ॥ ॥ ३६ ॥ ॥ ३७ ॥ ॥ ३८ ॥ ॥ ३९ ॥ ॥ ४० ॥ ॥ ४१ ॥ ॥ ४२ ॥ ॥ ४३ ॥ ॥ ४४ ॥ ॥ ४५ ॥ ॥ ४६ ॥ ॥ ४७ ॥ ॥ ४८ ॥ ॥ ४९ ॥ ॥ ५० ॥ ॥ ५१ ॥ ॥ ५२ ॥ ॥ ५३ ॥ ॥ ५४ ॥ ॥ ५५ ॥ ॥ ५६ ॥ ॥ ५७ ॥ ॥ ५८ ॥ ॥ ५९ ॥ ॥ ६० ॥ ॥ ६१ ॥ ॥ ६२ ॥ ॥ ६३ ॥ ॥ ६४ ॥ ॥ ६५ ॥ ॥ ६६ ॥ ॥ ६७ ॥ ॥ ६८ ॥ ॥ ६९ ॥ ॥ ७० ॥ ॥ ७१ ॥ ॥ ७२ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७४ ॥ ॥ ७५ ॥ ॥ ७६ ॥ ॥ ७७ ॥ ॥ ७८ ॥ ॥ ७९ ॥ ॥ ८० ॥ ॥ ८१ ॥ ॥ ८२ ॥ ॥ ८३ ॥ ॥ ८४ ॥ ॥ ८५ ॥ ॥ ८६ ॥ ॥ ८७ ॥ ॥ ८८ ॥ ॥ ८९ ॥ ॥ ९० ॥ ॥ ९१ ॥ ॥ ९२ ॥ ॥ ९३ ॥ ॥ ९४ ॥ ॥ ९५ ॥ ॥ ९६ ॥ ॥ ९७ ॥ ॥ ९८ ॥ ॥ ९९ ॥ ॥ १०० ॥ ॥ १०१ ॥ ॥ १०२ ॥ ॥ १०३ ॥ ॥ १०४ ॥ ॥ १०५ ॥ ॥ १०६ ॥ ॥ १०७ ॥ ॥ १०८ ॥ ॥ १०९ ॥ ॥ ११० ॥ ॥ १११ ॥ ॥ ११२ ॥ ॥ ११३ ॥ ॥ ११४ ॥ ॥ ११५ ॥ ॥ ११६ ॥ ॥ ११७ ॥ ॥ ११८ ॥ ॥ ११९ ॥ ॥ १२० ॥ ॥ १२१ ॥ ॥ १२२ ॥ ॥ १२३ ॥ ॥ १२४ ॥ ॥ १२५ ॥ ॥ १२६ ॥ ॥ १२७ ॥ ॥ १२८ ॥ ॥ १२९ ॥ ॥ १३० ॥ ॥ १३१ ॥ ॥ १३२ ॥ ॥ १३३ ॥ ॥ १३४ ॥ ॥ १३५ ॥ ॥ १३६ ॥ ॥ १३७ ॥ ॥ १३८ ॥ ॥ १३९ ॥ ॥ १४० ॥ ॥ १४१ ॥ ॥ १४२ ॥ ॥ १४३ ॥ ॥ १४४ ॥ ॥ १४५ ॥ ॥ १४६ ॥ ॥ १४७ ॥ ॥ १४८ ॥ ॥ १४९ ॥ ॥ १५० ॥ ॥ १५१ ॥ ॥ १५२ ॥ ॥ १५३ ॥ ॥ १५४ ॥ ॥ १५५ ॥ ॥ १५६ ॥ ॥ १५७ ॥ ॥ १५८ ॥ ॥ १५९ ॥ ॥ १६० ॥ ॥ १६१ ॥ ॥ १६२ ॥ ॥ १६३ ॥ ॥ १६४ ॥ ॥ १६५ ॥ ॥ १६६ ॥ ॥ १६७ ॥ ॥ १६८ ॥ ॥ १६९ ॥ ॥ १७० ॥ ॥ १७१ ॥ ॥ १७२ ॥ ॥ १७३ ॥ ॥ १७४ ॥ ॥ १७५ ॥ ॥ १७६ ॥ ॥ १७७ ॥ ॥ १७८ ॥ ॥ १७९ ॥ ॥ १८० ॥ ॥ १८१ ॥ ॥ १८२ ॥ ॥ १८३ ॥ ॥ १८४ ॥ ॥ १८५ ॥ ॥ १८६ ॥ ॥ १८७ ॥ ॥ १८८ ॥ ॥ १८९ ॥ ॥ १९० ॥ ॥ १९१ ॥ ॥ १९२ ॥ ॥ १९३ ॥ ॥ १९४ ॥ ॥ १९५ ॥ ॥ १९६ ॥ ॥ १९७ ॥ ॥ १९८ ॥ ॥ १९९ ॥ ॥ २०० ॥ ॥ २०१ ॥ ॥ २०२ ॥ ॥ २०३ ॥ ॥ २०४ ॥ ॥ २०५ ॥ ॥ २०६ ॥ ॥ २०७ ॥ ॥ २०८ ॥ ॥ २०९ ॥ ॥ २१० ॥ ॥ २११ ॥ ॥ २१२ ॥ ॥ २१३ ॥ ॥ २१४ ॥ ॥ २१५ ॥ ॥ २१६ ॥ ॥ २१७ ॥ ॥ २१८ ॥ ॥ २१९ ॥ ॥ २२० ॥ ॥ २२१ ॥ ॥ २२२ ॥ ॥ २२३ ॥ ॥ २२४ ॥ ॥ २२५ ॥ ॥ २२६ ॥ ॥ २२७ ॥ ॥ २२८ ॥ ॥ २२९ ॥ ॥ २३० ॥ ॥ २३१ ॥ ॥ २३२ ॥ ॥ २३३ ॥ ॥ २३४ ॥ ॥ २३५ ॥ ॥ २३६ ॥ ॥ २३७ ॥ ॥ २३८ ॥ ॥ २३९ ॥ ॥ २४० ॥ ॥ २४१ ॥ ॥ २४२ ॥ ॥ २४३ ॥ ॥ २४४ ॥ ॥ २४५ ॥ ॥ २४६ ॥ ॥ २४७ ॥ ॥ २४८ ॥ ॥ २४९ ॥ ॥ २५० ॥ ॥ २५१ ॥ ॥ २५२ ॥ ॥ २५३ ॥ ॥ २५४ ॥ ॥ २५५ ॥ ॥ २५६ ॥ ॥ २५७ ॥ ॥ २५८ ॥ ॥ २५९ ॥ ॥ २६० ॥ ॥ २६१ ॥ ॥ २६२ ॥ ॥ २६३ ॥ ॥ २६४ ॥ ॥ २६५ ॥ ॥ २६६ ॥ ॥ २६७ ॥ ॥ २६८ ॥ ॥ २६९ ॥ ॥ २७० ॥ ॥ २७१ ॥ ॥ २७२ ॥ ॥ २७३ ॥ ॥ २७४ ॥ ॥ २७५ ॥ ॥ २७६ ॥ ॥ २७७ ॥ ॥ २७८ ॥ ॥ २७९ ॥ ॥ २८० ॥ ॥ २८१ ॥ ॥ २८२ ॥ ॥ २८३ ॥ ॥ २८४ ॥ ॥ २८५ ॥ ॥ २८६ ॥ ॥ २८७ ॥ ॥ २८८ ॥ ॥ २८९ ॥ ॥ २९० ॥ ॥ २९१ ॥ ॥ २९२ ॥ ॥ २९३ ॥ ॥ २९४ ॥ ॥ २९५ ॥ ॥ २९६ ॥ ॥ २९७ ॥ ॥ २९८ ॥ ॥ २९९ ॥ ॥ ३०० ॥ ॥ ३०१ ॥ ॥ ३०२ ॥ ॥ ३०३ ॥ ॥ ३०४ ॥ ॥ ३०५ ॥ ॥ ३०६ ॥ ॥ ३०७ ॥ ॥ ३०८ ॥ ॥ ३०९ ॥ ॥ ३१० ॥ ॥ ३११ ॥ ॥ ३१२ ॥ ॥ ३१३ ॥ ॥ ३१४ ॥ ॥ ३१५ ॥ ॥ ३१६ ॥ ॥ ३१७ ॥ ॥ ३१८ ॥ ॥ ३१९ ॥ ॥ ३२० ॥ ॥ ३२१ ॥ ॥ ३२२ ॥ ॥ ३२३ ॥ ॥ ३२४ ॥ ॥ ३२५ ॥ ॥ ३२६ ॥ ॥ ३२७ ॥ ॥ ३२८ ॥ ॥ ३२९ ॥ ॥ ३३० ॥ ॥ ३३१ ॥ ॥ ३३२ ॥ ॥ ३३३ ॥ ॥ ३३४ ॥ ॥ ३३५ ॥ ॥ ३३६ ॥ ॥ ३३७ ॥ ॥ ३३८ ॥ ॥ ३३९ ॥ ॥ ३४० ॥ ॥ ३४१ ॥ ॥ ३४२ ॥ ॥ ३४३ ॥ ॥ ३४४ ॥ ॥ ३४५ ॥ ॥ ३४६ ॥ ॥ ३४७ ॥ ॥ ३४८ ॥ ॥ ३४९ ॥ ॥ ३५० ॥ ॥ ३५१ ॥ ॥ ३५२ ॥ ॥ ३५३ ॥ ॥ ३५४ ॥ ॥ ३५५ ॥ ॥ ३५६ ॥ ॥ ३५७ ॥ ॥ ३५८ ॥ ॥ ३५९ ॥ ॥ ३६० ॥ ॥ ३६१ ॥ ॥ ३६२ ॥ ॥ ३६३ ॥ ॥ ३६४ ॥ ॥ ३६५ ॥ ॥ ३६६ ॥ ॥ ३६७ ॥ ॥ ३६८ ॥ ॥ ३६९ ॥ ॥ ३७० ॥ ॥ ३७१ ॥ ॥ ३७२ ॥ ॥ ३७३ ॥ ॥ ३७४ ॥ ॥ ३७५ ॥ ॥ ३७६ ॥ ॥ ३७७ ॥ ॥ ३७८ ॥ ॥ ३७९ ॥ ॥ ३८० ॥ ॥ ३८१ ॥ ॥ ३८२ ॥ ॥ ३८३ ॥ ॥ ३८४ ॥ ॥ ३८५ ॥ ॥ ३८६ ॥ ॥ ३८७ ॥ ॥ ३८८ ॥ ॥ ३८९ ॥ ॥ ३९० ॥ ॥ ३९१ ॥ ॥ ३९२ ॥ ॥ ३९३ ॥ ॥ ३९४ ॥ ॥ ३९५ ॥ ॥ ३९६ ॥ ॥ ३९७ ॥ ॥ ३९८ ॥ ॥ ३९९ ॥ ॥ ४०० ॥ ॥ ४०१ ॥ ॥ ४०२ ॥ ॥ ४०३ ॥ ॥ ४०४ ॥ ॥ ४०५ ॥ ॥ ४०६ ॥ ॥ ४०७ ॥ ॥ ४०८ ॥ ॥ ४०९ ॥ ॥ ४१० ॥ ॥ ४११ ॥ ॥ ४१२ ॥ ॥ ४१३ ॥ ॥ ४१४ ॥ ॥ ४१५ ॥ ॥ ४१६ ॥ ॥ ४१७ ॥ ॥ ४१८ ॥ ॥ ४१९ ॥ ॥ ४२० ॥ ॥ ४२१ ॥ ॥ ४२२ ॥ ॥ ४२३ ॥ ॥ ४२४ ॥ ॥ ४२५ ॥ ॥ ४२६ ॥ ॥ ४२७ ॥ ॥ ४२८ ॥ ॥ ४२९ ॥ ॥ ४३० ॥ ॥ ४३१ ॥ ॥ ४३२ ॥ ॥ ४३३ ॥ ॥ ४३४ ॥ ॥ ४३५ ॥ ॥ ४३६ ॥ ॥ ४३७ ॥ ॥ ४३८ ॥ ॥ ४३९ ॥ ॥ ४४० ॥ ॥ ४४१ ॥ ॥ ४४२ ॥ ॥ ४४३ ॥ ॥ ४४४ ॥ ॥ ४४५ ॥ ॥ ४४६ ॥ ॥ ४४७ ॥ ॥ ४४८ ॥ ॥ ४४९ ॥ ॥ ४५० ॥ ॥ ४५१ ॥ ॥ ४५२ ॥ ॥ ४५३ ॥ ॥ ४५४ ॥ ॥ ४५५ ॥ ॥ ४५६ ॥ ॥ ४५७ ॥ ॥ ४५८ ॥ ॥ ४५९ ॥ ॥ ४६० ॥ ॥ ४६१ ॥ ॥ ४६२ ॥ ॥ ४६३ ॥ ॥ ४६४ ॥ ॥ ४६५ ॥ ॥ ४६६ ॥ ॥ ४६७ ॥ ॥ ४६८ ॥ ॥ ४६९ ॥ ॥ ४७० ॥ ॥ ४७१ ॥ ॥ ४७२ ॥ ॥ ४७३ ॥ ॥ ४७४ ॥ ॥ ४७५ ॥ ॥ ४७६ ॥ ॥ ४७७ ॥ ॥ ४७८ ॥ ॥ ४७९ ॥ ॥ ४८० ॥ ॥ ४८१ ॥ ॥ ४८२ ॥ ॥ ४८३ ॥ ॥ ४८४ ॥ ॥ ४८५ ॥ ॥ ४८६ ॥ ॥ ४८७ ॥ ॥ ४८८ ॥ ॥ ४८९ ॥ ॥ ४९० ॥ ॥ ४९१ ॥ ॥ ४९२ ॥ ॥ ४९३ ॥ ॥ ४९४ ॥ ॥ ४९५ ॥ ॥ ४९६ ॥ ॥ ४९७ ॥ ॥ ४९८ ॥ ॥ ४९९ ॥ ॥ ५०० ॥ ॥ ५०१ ॥ ॥ ५०२ ॥ ॥ ५०३ ॥ ॥ ५०४ ॥ ॥ ५०५ ॥ ॥ ५०६ ॥ ॥ ५०७ ॥ ॥ ५०८ ॥ ॥ ५०९ ॥ ॥ ५१० ॥ ॥ ५११ ॥ ॥ ५१२ ॥ ॥ ५१३ ॥ ॥ ५१४ ॥ ॥ ५१५ ॥ ॥ ५१६ ॥ ॥ ५१७ ॥ ॥ ५१८ ॥ ॥ ५१९ ॥ ॥ ५२० ॥ ॥ ५२१ ॥ ॥ ५२२ ॥ ॥ ५२३ ॥ ॥ ५२४ ॥ ॥ ५२५ ॥ ॥ ५२६ ॥ ॥ ५२७ ॥ ॥ ५२८ ॥ ॥ ५२९ ॥ ॥ ५३० ॥ ॥ ५३१ ॥ ॥ ५३२ ॥ ॥ ५३३ ॥ ॥ ५३४ ॥ ॥ ५३५ ॥ ॥ ५३६ ॥ ॥ ५३७ ॥ ॥ ५३८ ॥ ॥ ५३९ ॥ ॥ ५४० ॥ ॥ ५४१ ॥ ॥ ५४२ ॥ ॥ ५४३ ॥ ॥ ५४४ ॥ ॥ ५४५ ॥ ॥ ५४६ ॥ ॥ ५४७ ॥ ॥ ५४८ ॥ ॥ ५४९ ॥ ॥ ५५० ॥ ॥ ५५१ ॥ ॥ ५५२ ॥ ॥ ५५३ ॥ ॥ ५५४ ॥ ॥ ५५५ ॥ ॥ ५५६ ॥ ॥ ५५७ ॥ ॥ ५५८ ॥ ॥ ५५९ ॥ ॥ ५६० ॥ ॥ ५६१ ॥ ॥ ५६२ ॥ ॥ ५६३ ॥ ॥ ५६४ ॥ ॥ ५६५ ॥ ॥ ५६६ ॥ ॥ ५६७ ॥ ॥ ५६८ ॥ ॥ ५६९ ॥ ॥ ५७० ॥ ॥ ५७१ ॥ ॥ ५७२ ॥ ॥ ५७३ ॥ ॥ ५७४ ॥ ॥ ५७५ ॥ ॥ ५७६ ॥ ॥ ५७७ ॥ ॥ ५७८ ॥ ॥ ५७९ ॥ ॥ ५८० ॥ ॥ ५८१ ॥ ॥ ५८२ ॥ ॥ ५८३ ॥ ॥ ५८४ ॥ ॥ ५८५ ॥ ॥ ५८६ ॥ ॥ ५८७ ॥ ॥ ५८८ ॥ ॥ ५८९ ॥ ॥ ५९० ॥ ॥ ५९१ ॥ ॥ ५९२ ॥ ॥ ५९३ ॥ ॥ ५९४ ॥ ॥ ५९५ ॥ ॥ ५९६ ॥ ॥ ५९७ ॥ ॥ ५९८ ॥ ॥ ५९९ ॥ ॥ ६०० ॥ ॥ ६०१ ॥ ॥ ६०२ ॥ ॥ ६०३ ॥ ॥ ६०४ ॥ ॥ ६०५ ॥ ॥ ६०६ ॥ ॥ ६०७ ॥ ॥ ६०८ ॥ ॥ ६०९ ॥ ॥ ६१० ॥ ॥ ६११ ॥ ॥ ६१२ ॥ ॥ ६१३ ॥ ॥ ६१४ ॥ ॥ ६१५ ॥ ॥ ६१६ ॥ ॥ ६१७ ॥ ॥ ६१८ ॥ ॥ ६१९ ॥ ॥ ६२० ॥ ॥ ६२१ ॥ ॥ ६२२ ॥ ॥ ६२३ ॥ ॥ ६२४ ॥ ॥ ६२५ ॥ ॥ ६२६ ॥ ॥ ६२७ ॥ ॥ ६२८ ॥ ॥ ६२९ ॥ ॥ ६३० ॥ ॥ ६३१ ॥ ॥ ६३२ ॥ ॥ ६३३ ॥ ॥ ६३४ ॥ ॥ ६३५ ॥ ॥ ६३६ ॥ ॥ ६३७ ॥ ॥ ६३८ ॥ ॥ ६३९ ॥ ॥ ६४० ॥ ॥ ६४१ ॥ ॥ ६४२ ॥ ॥ ६४३ ॥ ॥ ६४४ ॥ ॥ ६४५ ॥ ॥ ६४६ ॥ ॥ ६४७ ॥ ॥ ६४८ ॥ ॥ ६४९ ॥ ॥ ६५० ॥ ॥ ६५१ ॥ ॥ ६५२ ॥ ॥ ६५३ ॥ ॥ ६५४ ॥ ॥ ६५५ ॥ ॥ ६५६ ॥ ॥ ६५७ ॥ ॥ ६५८ ॥ ॥ ६५९ ॥ ॥ ६६० ॥ ॥ ६६१ ॥ ॥ ६६२ ॥ ॥ ६६३ ॥ ॥ ६६४ ॥ ॥ ६६५ ॥ ॥ ६६६ ॥ ॥ ६६७ ॥ ॥ ६६८ ॥ ॥ ६६९ ॥ ॥ ६७० ॥ ॥ ६७१ ॥ ॥ ६७२ ॥ ॥ ६७३ ॥ ॥ ६७४ ॥ ॥ ६७५ ॥ ॥ ६७६ ॥ ॥ ६७७ ॥ ॥ ६७८ ॥ ॥ ६७९ ॥ ॥ ६८० ॥ ॥ ६८१ ॥ ॥ ६८२ ॥ ॥ ६८३ ॥ ॥ ६८४ ॥ ॥ ६८५ ॥ ॥ ६८६ ॥ ॥ ६८७ ॥ ॥ ६८८ ॥ ॥ ६८९ ॥ ॥ ६९० ॥ ॥ ६९१ ॥ ॥ ६९२ ॥ ॥ ६९३ ॥ ॥ ६९४ ॥ ॥ ६९५ ॥ ॥ ६९६ ॥ ॥ ६९७ ॥ ॥ ६९८ ॥ ॥ ६९९ ॥ ॥ ७०० ॥ ॥ ७०१ ॥ ॥ ७०२ ॥ ॥ ७०३ ॥ ॥ ७०४ ॥ ॥ ७०५ ॥ ॥ ७०६ ॥ ॥ ७०७ ॥ ॥ ७०८ ॥ ॥ ७०९ ॥ ॥ ७१० ॥ ॥ ७११ ॥ ॥ ७१२ ॥ ॥ ७१३ ॥ ॥ ७१४ ॥ ॥ ७१५ ॥ ॥ ७१६ ॥ ॥ ७१७ ॥ ॥ ७१८ ॥ ॥ ७१९ ॥ ॥ ७२० ॥ ॥ ७२१ ॥ ॥ ७२२ ॥ ॥ ७२३ ॥ ॥ ७२४ ॥ ॥ ७२५ ॥ ॥ ७२६ ॥ ॥ ७२७ ॥ ॥ ७२८ ॥ ॥ ७२९ ॥ ॥ ७३० ॥ ॥ ७३१ ॥ ॥ ७३२ ॥ ॥ ७३३ ॥ ॥ ७३४ ॥ ॥ ७३५ ॥ ॥ ७३६ ॥ ॥ ७३७ ॥ ॥ ७३८ ॥ ॥ ७३९ ॥ ॥ ७४० ॥ ॥ ७४१ ॥ ॥ ७४२ ॥ ॥ ७४३ ॥ ॥ ७४४ ॥ ॥ ७४५ ॥ ॥ ७४६ ॥ ॥ ७४७ ॥ ॥ ७४८ ॥ ॥ ७४९ ॥ ॥ ७५० ॥ ॥ ७५१ ॥ ॥ ७५२ ॥ ॥ ७५३ ॥ ॥ ७५४ ॥ ॥ ७५५ ॥ ॥ ७५६ ॥ ॥ ७५७ ॥ ॥ ७५८ ॥ ॥ ७५९ ॥ ॥ ७६० ॥ ॥ ७६१ ॥ ॥ ७६२ ॥ ॥ ७६३ ॥ ॥ ७६४ ॥ ॥ ७६५ ॥ ॥ ७६६ ॥ ॥ ७६७ ॥ ॥ ७६८ ॥ ॥ ७६९ ॥ ॥ ७७० ॥ ॥ ७७१ ॥ ॥ ७७२ ॥ ॥ ७७३ ॥ ॥ ७७४ ॥ ॥ ७७५ ॥ ॥ ७७६ ॥ ॥ ७७७ ॥ ॥ ७७८ ॥ ॥ ७७९ ॥ ॥ ७८० ॥ ॥ ७८१ ॥ ॥ ७८२ ॥ ॥ ७८३ ॥ ॥ ७८४ ॥ ॥ ७८५ ॥ ॥ ७८६ ॥ ॥ ७८७ ॥ ॥ ७८८ ॥ ॥ ७८९ ॥ ॥ ७९० ॥ ॥ ७९१ ॥ ॥ ७९२ ॥ ॥ ७९३ ॥ ॥ ७९४ ॥ ॥ ७९५ ॥ ॥ ७९६ ॥ ॥ ७९७ ॥ ॥ ७९८ ॥ ॥ ७९९ ॥ ॥ ८०० ॥ ॥ ८०१ ॥ ॥ ८०२ ॥ ॥ ८०३ ॥ ॥ ८०४ ॥ ॥ ८०५ ॥ ॥ ८०६ ॥ ॥ ८०७ ॥ ॥ ८०८ ॥ ॥ ८०९ ॥ ॥ ८१० ॥ ॥ ८११ ॥ ॥ ८१२ ॥ ॥ ८१३ ॥ ॥ ८१४ ॥ ॥ ८१५ ॥ ॥ ८१६ ॥ ॥ ८१७ ॥ ॥ ८१८ ॥ ॥ ८१९ ॥ ॥ ८२० ॥ ॥ ८२१ ॥ ॥ ८२२ ॥ ॥ ८२३ ॥ ॥ ८२४ ॥ ॥ ८२५ ॥ ॥ ८२६ ॥ ॥ ८२७ ॥ ॥ ८२८ ॥ ॥ ८२९ ॥ ॥ ८३० ॥ ॥ ८३१ ॥ ॥ ८३२ ॥ ॥ ८३३ ॥ ॥ ८३४ ॥ ॥ ८३५ ॥ ॥ ८३६ ॥ ॥ ८३७ ॥ ॥ ८३८ ॥ ॥ ८३९ ॥ ॥ ८४० ॥ ॥ ८४१ ॥ ॥ ८४२ ॥ ॥ ८४३ ॥ ॥ ८४४ ॥ ॥ ८४५ ॥ ॥ ८४६ ॥ ॥ ८४७ ॥ ॥ ८४८ ॥ ॥ ८४९ ॥ ॥ ८५० ॥ ॥ ८५१ ॥ ॥ ८५२ ॥ ॥ ८५३ ॥ ॥ ८५४ ॥ ॥ ८५५ ॥ ॥ ८५६ ॥ ॥ ८५७ ॥ ॥ ८५८ ॥ ॥ ८५९ ॥ ॥ ८६० ॥ ॥ ८६१ ॥ ॥ ८६२ ॥ ॥ ८६३ ॥ ॥ ८६४ ॥ ॥ ८६५ ॥ ॥ ८६६ ॥ ॥ ८६७ ॥ ॥ ८६८ ॥ ॥ ८६९ ॥ ॥ ८७० ॥ ॥ ८७१ ॥ ॥ ८७२ ॥ ॥ ८७३ ॥ ॥ ८७४ ॥ ॥ ८७५ ॥ ॥ ८७६ ॥ ॥ ८७७ ॥ ॥ ८७८ ॥ ॥ ८७९ ॥ ॥ ८८० ॥ ॥ ८८१ ॥ ॥ ८८२ ॥ ॥ ८८३ ॥ ॥ ८८४ ॥ ॥ ८८५ ॥ ॥ ८८६ ॥ ॥ ८८७ ॥ ॥ ८८८ ॥ ॥ ८८९ ॥ ॥ ८९० ॥ ॥ ८९१ ॥ ॥ ८९२ ॥ ॥ ८९३ ॥ ॥ ८९४ ॥ ॥ ८९५ ॥ ॥ ८९६ ॥ ॥ ८९७ ॥ ॥ ८९८ ॥ ॥ ८९९ ॥ ॥ ९०० ॥ ॥ ९०१ ॥ ॥ ९०२ ॥ ॥ ९०३ ॥ ॥ ९०४ ॥ ॥ ९०५ ॥ ॥ ९०६ ॥ ॥ ९०७ ॥ ॥ ९०८ ॥ ॥ ९०९ ॥ ॥ ९१० ॥ ॥ ९११ ॥ ॥ ९१२ ॥ ॥ ९१३ ॥ ॥ ९१४ ॥ ॥ ९१५ ॥ ॥ ९१६ ॥ ॥ ९१७ ॥ ॥ ९१८ ॥ ॥ ९१९ ॥ ॥ ९२० ॥ ॥ ९२१ ॥ ॥ ९२२ ॥ ॥ ९२३ ॥ ॥ ९२४ ॥ ॥ ९२५ ॥ ॥ ९२६ ॥ ॥ ९२७ ॥ ॥ ९२८ ॥ ॥ ९२९ ॥ ॥ ९३० ॥ ॥ ९३१ ॥ ॥ ९३२ ॥ ॥ ९३३ ॥ ॥ ९३४ ॥ ॥ ९३५ ॥ ॥ ९३६ ॥ ॥ ९३७ ॥ ॥ ९३८ ॥ ॥ ९३९ ॥ ॥ ९४० ॥ ॥ ९४१ ॥ ॥ ९४२ ॥ ॥ ९४३ ॥ ॥ ९४४ ॥ ॥ ९४५ ॥ ॥ ९४६ ॥ ॥ ९४७ ॥ ॥ ९४८ ॥ ॥ ९४९ ॥ ॥ ९५० ॥ ॥ ९५१ ॥ ॥ ९५२ ॥ ॥ ९५३ ॥ ॥ ९५४ ॥ ॥ ९५५ ॥ ॥ ९५६ ॥ ॥ ९५७ ॥ ॥ ९५८ ॥ ॥ ९५९ ॥ ॥ ९६० ॥ ॥ ९६१ ॥ ॥ ९६२ ॥ ॥ ९६३ ॥ ॥ ९६४ ॥ ॥ ९६५ ॥ ॥ ९६६ ॥ ॥ ९६७ ॥ ॥ ९६८ ॥ ॥ ९६९ ॥ ॥ ९७० ॥ ॥ ९७१ ॥ ॥ ९७२ ॥ ॥ ९७३ ॥ ॥ ९७४ ॥ ॥ ९७५ ॥ ॥ ९७६ ॥ ॥ ९७७ ॥ ॥ ९७८ ॥ ॥ ९७९ ॥ ॥ ९८० ॥ ॥ ९८१ ॥ ॥ ९८२ ॥ ॥ ९८३ ॥ ॥ ९८४ ॥ ॥ ९८५ ॥ ॥ ९८६ ॥ ॥ ९८७ ॥ ॥ ९८८ ॥ ॥ ९८९ ॥ ॥ ९९० ॥ ॥ ९९१ ॥ ॥ ९९२ ॥ ॥ ९९३ ॥ ॥ ९९४ ॥ ॥ ९९५ ॥ ॥ ९९६ ॥ ॥ ९९७ ॥ ॥ ९९८ ॥ ॥ ९९९ ॥ ॥ १००० ॥

रति ॥ अनेनप्रकारेणेत्यर्थः ॥ इदमित्यंगुत्यानिर्देशः परत्वेनसहस्रसंख्याया अन्यूनानधिकता
ध्वनितातेनास्यनामानीहाधिकीकृत्यपठनेछंनंतोवचनाभावान्निरस्ताः ॥ यत्तुअस्यसंख्या
धिक्यंविनास्यफलमदत्त्वनास्तीत्यक्त्वात्सोमऋषिप्रकरणस्थाएसंख्यार्थवादंलिखंति ॥ तदा
रतिवैनायकैर्नाम्नांसहस्रमिदमीरितं ॥ इदंब्राह्मेमुहूर्त्तेयःपठतिमत्यहंनरः ॥ करस्थंत
स्यसकलमैहिकामुष्मिकंसुखं ॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यं धैर्यंशौर्यंबलंयशः ॥ मेधाप्रज्ञा
धृतिःसौभाग्यमतिरूपता ॥ सत्यंदयाक्षमाशांतिर्दाक्षिण्यंधर्मशीलता ॥ जगत्संयमनं
विश्वसंवादोवादपाटवं ॥ सभापांडित्यमोदार्यंगांभिर्यंब्रह्मवर्चसं ॥ औन्नत्यंचकुलंशीलं
भतापौरीयमार्यतासानंदितानमालिकांस्थैर्यंविश्वातिशायिता ॥ धनधान्यादिरद्धिश्चस
कृस्यज्ञपाद्भवेत् ॥ वश्यंचतुर्विधंप्राणिजातंदृश्यमनायते ॥ राज्ञोराजकलत्रस्यराजपुत्र
स्यमंत्रियः ॥ नप्तेयस्यवश्यार्थंसदासन्नस्यमायते ॥ धर्मार्थकाममोक्षाणांमनापासेन
साधनं ॥ शाकिनीडाकिनीरक्षोवेतालग्रहपन्नगाः ॥ साम्राज्यसुखदंचैवसंप्राप्तंत्रिपुरेण ॥ समस्तव
ल्लभ्यंसिद्धयधीनप्रसरणं ॥ दुःखप्रनाशनंत्रुट्यामिचित्तप्रसादनं ॥ षट्कर्मोत्थमहासिद्धि
त्रिकालज्ञानसाधनं ॥ परकृत्यमहाभयपरचक्रविमर्दनं ॥ ॥ ५ ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ८ ॥ ॥ ९ ॥ ॥ १० ॥ ॥ ११ ॥ ॥ १२ ॥ ॥ १३ ॥ ॥ १४ ॥ ॥ १५ ॥ ॥ १६ ॥ ॥ १७ ॥ ॥ १८ ॥ ॥ १९ ॥ ॥ २० ॥ ॥ २१ ॥ ॥ २२ ॥ ॥ २३ ॥ ॥ २४ ॥ ॥ २५ ॥ ॥ २६ ॥ ॥ २७ ॥ ॥ २८ ॥ ॥ २९ ॥ ॥ ३० ॥ ॥ ३१ ॥ ॥ ३२ ॥ ॥ ३३ ॥ ॥ ३४ ॥ ॥ ३५ ॥ ॥ ३६ ॥ ॥ ३७ ॥ ॥ ३८ ॥ ॥ ३९ ॥ ॥ ४० ॥ ॥ ४१ ॥ ॥ ४२ ॥ ॥ ४३ ॥ ॥ ४४ ॥ ॥ ४५ ॥ ॥ ४६ ॥ ॥ ४७ ॥ ॥ ४८ ॥ ॥ ४९ ॥ ॥ ५० ॥ ॥ ५१ ॥ ॥ ५२ ॥ ॥ ५३ ॥ ॥ ५४ ॥ ॥ ५५ ॥ ॥ ५६ ॥ ॥ ५७ ॥ ॥ ५८ ॥ ॥ ५९ ॥ ॥ ६० ॥ ॥ ६१ ॥ ॥ ६२ ॥ ॥ ६३ ॥ ॥ ६४ ॥ ॥ ६५ ॥ ॥ ६६ ॥ ॥ ६७ ॥ ॥ ६८ ॥ ॥ ६९ ॥ ॥ ७० ॥ ॥ ७१ ॥ ॥ ७२ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७४ ॥ ॥ ७५ ॥ ॥ ७६ ॥ ॥ ७७ ॥ ॥ ७८ ॥ ॥ ७९ ॥ ॥ ८० ॥ ॥ ८१ ॥ ॥ ८२ ॥ ॥ ८३ ॥ ॥ ८४ ॥ ॥ ८५ ॥ ॥ ८६ ॥ ॥ ८७ ॥ ॥ ८८ ॥ ॥ ८९ ॥ ॥ ९० ॥ ॥ ९१ ॥ ॥ ९२ ॥ ॥ ९३ ॥ ॥ ९४ ॥ ॥ ९५ ॥ ॥ ९६ ॥ ॥ ९७ ॥ ॥ ९८ ॥ ॥ ९९ ॥ ॥ १०० ॥ ॥ १०१ ॥ ॥ १०२ ॥ ॥ १०३ ॥ ॥

विषयमहाराज्ञरति॥दग्धस्यरोगाग्निमुदग्यबीजस्यरेतसःप्ररोहणंप्रनोष्मादन
सामर्थ्यप्रदं॥षट्कर्माणिमोहनंआकर्षणंरतंप्रनंविद्वेषणंउच्चाटनंमारणंचेतिभेदा
त्॥शांतिवश्यायोस्तंत्रेषुषड्मध्येपरिगणनेपिप्रकृतेतयोःपार्थक्येननिर्देशा
न्मोहनाकर्षणेमेलिते॥परकृत्याशत्रुभिःस्वमारणोद्देशेननिर्मितारात्रसी
संग्रामरंगेसर्वेषामिदमेकंनयोद्वृहं॥सर्वंध्यात्वदोषघ्नंगर्भरक्षैकारणं॥पठ्यतेप्रसंहृयेत्र
स्तोत्रंगणपतेरिदं॥देवीतवनदुर्भिक्षंभीतयोदुरितानिच॥नतद्गृहंप्रजातिश्रीर्यत्रा
क्षयकुष्ठमहारोगाभगंदरविषूचिकाः॥उन्मादीहानमश्मानमतिसारंमहोदरं॥कासंश्वासंगुदाव
र्तंशूलरोगादिसंभवं॥शिरोरोगंवमीहिक्कांगउमालामरोचकं॥स्त्यानघ्नंमनुतंगारोगदोषादि
संभवं॥सर्वंप्रशाम्यत्याशुस्तोत्रस्यास्यसकृज्जपः॥सकृत्पाठेनसंसिद्धैः॥स्त्रीशूद्रपतितैरपि॥
सहस्रनाममंत्रोयंनवक्तव्यःशुभार्थिभिः॥महागणपतेस्तोत्रंसकृन्नमःप्रजपन्निदं॥१८५
सर्वदाभोगानुपभूयेहपार्थिवान्॥मनोरथफलैर्दिव्यैर्यास्यतेनर्मनोरमैः॥चंद्रद्रभास्क
रोपेंद्रब्रह्मशर्वादिसंभवैः॥कामरूपःकामगतिःकामतोविचरिष्यति॥

नेदिश्वरादिसानंदीनंदितःसद्गुणैः॥शिवाभ्यांकृपयापुत्रनिर्विशेषंचलालितः॥शिवभक्तःपूर्ण
कामोगणेश्वरयरासुनः॥ज्ञातिस्मरोधर्मपरःसर्वभोगविजायते॥निष्कामस्तुनपन्नित्यंभक्त्याविघ्नेशतत्परः॥योगसिद्धिंपरांप्राप्यज्ञानवैराग्यसंस्थितः॥निरंतरोदितानंदेपरमानंदसंविदिश्रोत्री
र्णेपरेपरेपुनरावृत्तिवर्जिते॥क्लीनोवेनायकेधामिरमतेनित्यनिर्वृतः॥योनामभिर्हनेदेतैरर्चयेत्सू
जयेन्नरः॥राजानोवश्यतांयांतिरिपवोयांतिदासतां॥मंत्राःसिद्ध्यंतिसर्वेपिसुलभास्तस्यसिद्धयः
मूलमंत्रादपिस्तोत्रमिदंप्रियतरंमम॥नभमासिशुक्लावाचतुर्थ्यांममजन्मनि॥दूर्वाभिर्नामभिः
पूजांतर्पणंविधिवच्चरेत्॥अष्टद्रव्यैर्दिशेषेणजुहुयाद्घृतसंयुतः॥तस्येप्सितानिसर्वाणिसिध्यंत्यव
नसंशयः॥इदंप्रजनसंपीतंपठितंश्रावितंश्रुतं॥व्याकृतंचर्चितंध्यातंव्याकृतंचर्चितंध्यातंविघ्नमभि
षाधिलयातद्दहनेतजुहुयात्॥आद्यंरूपंमूलमंत्रात्॥अष्टविंशत्यक्षरमहागणपतिमंत्रात्॥नमस्ये
भाद्यपदनामभिःपूजायांचतुर्थीनमोंतैःतर्पणेद्वितीयांतैर्यथातर्पयामितैःहोमेचतुर्थीस्वाहांतैरि
त्यर्थः प्रजनंजपंशुचिरितंपठितंउच्चैर्व्याहृतंउच्चरितंयाकृतंव्याख्यातं॥चर्चितंऊहापोहविषयीकृतंध्या
तंमनसाविचारितंविघ्नेशाधिष्ठितंतत्परत्वकरणेनिरासेनेतियावत्॥अभिनंदितंअनुमतं॥ ॥७५८

शिवोद्भूतैः शिवेनशिवयाचजनितैः अध्यर्धकोटिभिः प्रत्येकंसार्धकोटित्रयसंख्यकैः॥ श्रोज्झिहानेप्र
त्यमानेऽहोरात्रगतावित्यस्यरूपं॥त्रिषवणंत्रिसंध्यंसततंवेतिप्रयासाधिक्यात्फलाधिक्यंन्यायसि

द्धमुत्रचसर्वेषांविघ्नैश्वर्यप्रदायकं॥स्वछंदचारिणाप्येषपेनायंधार्यतेस्तवः॥स्मर्यते
शिवोद्भूतैर्गणैरध्युष्टकोटिभिः॥पुस्तकेलिखितंयच्चगृहेस्तोत्रंप्रपूजयेत्॥तत्रसर्वोत्तमाल
क्ष्मीःसंनिधत्तेनिरंतरं॥रानेरशोषैरखिलैर्व्रतेभ्यतीर्थैरशेषैरखिलैर्मखैश्च॥नतत्फलंवि
दतियद्गणेशसहस्रनामास्मरणेनसद्यः॥इतन्नामांसहस्रंपठतिदिनमणोःप्रत्यहंश्रोज्झि
हानेसायंमध्यंदिनेवात्रिषवणमथवासंततंवाजनोयः॥सस्यादैश्वर्यधुर्यःप्रभव
तिसतांकीर्तिमुच्चैस्तनोतिप्रत्यूहंहंतिविघ्नंवशयतिसचिरंवर्धतेपुत्रपौत्रैः॥अकिं
चनोपिमत्माप्तिचिंतकोनियताशनः॥जपेत्तुचतुरोमासान्गणेशार्चनतत्परः॥दा
रिद्र्यतासमुन्मूल्यसप्तजन्मानुगामपि॥लभतेमहतींलक्ष्मीमित्याज्ञापरमेश्वरि॥

इदंप्रभवतिचदेशप्रभुत्वंचलभते॥प्रत्यूहंविघ्नं॥अकिंचनःदरिद्रः॥सप्तजन्मानुगांभाविजन्म
सप्तकमनुवर्त्तिष्यमाणामपि श्रीहरंवप्रसवेभोमि॥ ॥५॥ ॥५॥ ॥५॥

आयुष्यारोग्यानवानवानांपदानांतदुत्तराणिनवपदानिविशेषणानि॥आर्त्तेभ्योदानंयासांताआ
र्त्तदानाः॥नित्यावदाताः॥चिरस्थायित्वेसतिशुद्धाः॥अभिनवायैरकल्पिताः॥अभिमतंमनसा
चिंतितंयद्यत्तदेतत्सर्वंसत्यंसत्यसंकल्पतेतियावत्॥अथसहस्रनामपठनासमर्थस्यैकविंशति
नामपाठंप्रतिनिधित्वेनविघातिगणेनयरत्यादिनो॥एतेषष्टाद्यानामानिपूर्वंव्याख्यातान्ये
व॥तत्रगणपतिरितिगणेश्वरगणाधिपादिनामसमानार्थकं॥अमितरत्यमितरतिरापा

आयुष्यंवीतरोगंकुलमतिविमलंसंपदाश्चार्त्तदानाः कीर्तिर्नित्यावदाताभणितिरभि
नयाकांतिरद्यानभव्याधृत्राः संतःकलत्रंगुणवदभिमतंयद्यदेतच्चसत्यंनित्यंयस्तोत्रमे
तत्पठतिगणपतेस्तस्यहस्तेसमस्तं॥गणंजयोगणपतिर्हेरंबोधरणीधरः॥महागणपतिर्व
क्षप्रेदःक्षिप्रप्रसादनः॥अमोघसिद्धिरमृतोमंत्रश्चिंतामणिर्निधिः॥सुमंगलोबीजमाशा
पूरकोवरदःशिवः॥कार्यपोनंदनोवाचासिद्धोदुर्दिविनायकः॥मोदकैरक्षितश्चैकविंशत्यानामभिः

अथयथापिव्याख्यातमेवसुमंगलसुमंगलरतिनाम्नासुमंगलनामचरिमार्थं॥वरप्रदरत्येनेन
वरदनामचिंतामणेः॥शिवोबीजमितिनामत्रयंत्विहापूर्वं॥तत्रक्षेत्रविशेषाधिष्ठातृगणपतेश्चि
ंतामणिरितिसंज्ञार्चितित्वार्थप्रदत्वात्स्वर्गस्थचिंतामणिवत्॥तदुक्तंमंत्रविशेषस्यापेषासं
स्तोत॥दृष्ट्वादृष्टोपिचिंतामणिः॥शिवपदस्यतुयत्राक्यंतोशिवःस्मृतइतिस्मृत्याजगदुत्पाद
नेशक्तिनत्वादयाद्ध्यर्थः॥शिवोक्षोत्तरशतनामसुप्रथमनामव्याख्यानेशिवास्वामीनरत्नभे

रति॥ अनेनुप्रकारेणेत्यर्थः॥ इदमित्यंगुत्यानिर्देशः पदद्वयेन सहस्रसंख्याया अन्यूनानधिकता धे
नितातेनोक्तनामानीहाधिकीकृत्यपदानिछंदोवचनात्तावन्तिरत्नाः॥ यतुअष्टसंख्योधिक्यविना

रतिवेनायकनाम्नांसहस्रमिदमीरितं॥ इदंब्राह्मेमुहुर्त्तेयःपठतिप्रत्यहंनरः॥ कृत्स्नं
तस्यसकलमैहिकामुष्मिकंसुखं॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यंधैर्यंशौर्यंबलंयशः॥ मेधाप्र
ज्ञाधृतिःकांतिःसौभाग्यमतिरूपता॥ सत्यंदाक्षिण्यमाज्ञातिर्दाक्षिण्यंधर्मशीलता॥
जगत्संयमनंविश्वसंवादोवादपाटवं॥ सभापांडित्यमार्यंगांभीर्यंब्रह्मवर्चसं॥ औन्नत्यं
चकुलंशीलंव्रतंतपोवीर्यमार्यतातानं॥ विज्ञानमास्तिक्यंस्थैर्यंविख्यातिश्चायिता॥ धनधा
न्यादिवृद्धिश्चसकृदस्यजपाद्भवेत्॥ वश्यंचचतुर्विधंनृणांजपादस्यप्रजायते॥ राज्ञोराज्ञा
कलत्रस्यराजपुत्रस्यमंत्रिणः॥ नश्यतेयस्यवश्यार्थंसदासस्तस्यजायते॥ धर्मार्थकाममो
क्षाणामनायासेनसाधनं॥ शाकिनीडाकिनीरक्षोयक्षोरगभयापहं॥ साम्राज्यसुखदंचैव सं
मस्तरिपुमर्दनं॥ समस्तकलहध्वंसिदग्धबीजप्रसेवणं॥ दुःखघ्ननाशनंकुर्य्यामित्तप्रसादनं॥
षट्कर्मोष्टमहोसिद्धिकालज्ञानसाधनं॥ परकृत्यापशमनंपरचक्रविमर्दनं॥ ॥७॥ ॥ ८५ ॥

स्यफलप्रत्यवायनास्तीत्यनेनात्सोमऋषिप्रकरणस्थाष्टसंख्यार्थंवदंतिरवति॥ तन्नामरप्रतारणप्र
त्रेविलुलितादिसहस्रनामसुकापिफलसिद्ध्यनापत्तेः॥ तस्मात्स्वस्यनामपदछिन्नसामर्थ्यमप

अस्तोनाम्नांसहस्रस्य
मितिहि
मस्यामुक्तिका

श्रीगणेशायनमः॥ ग्रंथांतेमंगलमाचरति॥नमोनमइति॥विपुलपदंपरंधामतस्यमुख्यासिद्धिर्यस्मात्सः॥स्पष्टम
न्यदितिसर्वंशिवं॥ ॥गंभीरबुधयज्ञनस्तनुभवोधिधारणसिंत्रिलोचनपदानुगः कृतमखो
ग्निविघ्नास्करः॥महागणपतेर्महास्यपिसहस्रनामानितद्याजनितयाधियासुजनतुष्टये
व्याकरोत्॥१॥संप्रदायनुषामेषखद्योतोल्पकंबोधवः॥ग्रंथविस्तारलुब्धानांखद्योतो

यःस्तोतिमद्धृतमनामदाराधनतत्परः॥स्तुतोनाम्नांसहस्रेणतेनाहंनात्रसंशयः॥
नमोनमःसुरवरपूजितांघ्रियेनमोनमोनिरुपममंगलात्मने॥नमोनमोविपुल
दैकसिद्धयेनमोनमःकरिकलभाननायते॥ ॥इतिश्रीगणेशोपपुराणेउपा
सनखंडेमहागणपतिप्रोक्तंसहस्रनामस्तोत्रंनामषट्चत्वारिंशोध्यायःसंपूर्णः

ल्पकबोधवः॥ग्रंथविस्तारलुब्धानांखद्योतोज्योतिरिंगणः॥२॥ ॥श्लोकाःषट्प्रथ
मेत्रयस्त्रिंशन्नाम्नांशतंतेषुतुश्वासश्चिंतवणिस्सुतागति॥गुणाधर्मःसखेत्यष्ट
सुस्तोताधीर्द्वतिद्वयोःसमुदितापादाधिकाषट्शतीपादोनाद्विशतीपरापितद्ग्रंथो
ष्टशत्यात्मकः॥१॥

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017